

Møte onsdag den 19. november kl. 10 President: **K a r i L i s e H o l m b e r g**

D a g s o r d e n (nr. 18):

1. Spørretime
  - muntlig spørretime
  - ordinær spørretime (nr. 5)
2. Referat

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresidenter.

Oddvard Nilsen (H): Jeg forslår Elisabeth Røbekk Nørve og Anne Berit Andersen.

Presidenten: Elisabeth Røbekk Nørve og Anne Berit Andersen er foreslått som settepresidenter. – Andre forslag foreligger ikke, og Elisabeth Røbekk Nørve og Anne Berit Andersen anses enstemmig valgt som settepresidenter for dagens møte i Stortinget.

Representanten Karin S. Woldseth vil framsette et privat forslag.

Karin S. Woldseth (FrP): Jeg vil på vegne av Ulf Erik Knudsen og meg selv fremme forslag om at det skal innføres en ordning med møteforbud en dag pr. uke ved alle offentlige kontorer, for å bedre allmennhetens tilgang til offentlige saksbehandlere.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsminister Kjell Magne Bondevik
- statsråd Per-Kristian Foss

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Jens Stoltenberg.

Jens Stoltenberg (A): Jeg har et spørsmål til statsministeren.

I helgen inngikk Arbeiderpartiet og regjeringspartiene et budsjettforlik. Vi i Arbeiderpartiet har derfor bestemt oss for å innta en mer positiv, forsonende og samarbeidsvillig tone overfor Regjeringen, akkurat slik Fremskrittspartiet og Carl I. Hagen har gjort de to siste årene etter at de inngikk budsjettforlik (munterhet i salen).

Budsjettforliket var bare mulig fordi regjeringspartiene forlot viktige deler av sitt politiske grunnlag, gav opp lovforslag som ville skapt større utrygghet for norske lønnstakere, og valgte mer til skole, mer til helse og mer til eldreomsorg framfor skattelette til dem som har mest fra før.

Mitt spørsmål til statsministeren er om han forstår at det å være så opptatt av å gi så store skattelettelser som denne regjeringen har vært fram til budsjettet for neste år, er uforenlig med de løftene man har gitt om opprustning av skolen, helse og pensjon. Spørsmålet er: Har han lært?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg håper vi alle lærer så lenge vi lever, også representanten Stoltenberg. Spørsmålet tilbake kunne jo være om han har lært at det er fornuftig ikke å sette seg utenfor innflytelse ved en budsjettbehandling, men å få innflytelse, slik som Arbeiderpartiet denne gangen har fått. Vi synes for øvrig det var fornuftig, og jeg synes at Arbeiderpartiet fortjener honnør for å ha strukket seg. Det har selvsagt også regjeringspartiene gjort. Vi har fått en ryddig budsjettbehandling og en mer verdig budsjettbehandling. Vi har fått ro og stabilitet både rundt budsjettbehandlingen og for norsk økonomi generelt. Det tror jeg kommer til å tjene folk flest, ikke minst de arbeidsledige.

Når det gjelder skattelettelser, har Samarbeidsregjeringen oppfylt en stor del av det vi har satt oss fore i Sem-erklæringen. Denne gangen ble det ikke noen nye store steg. Det ble et svært lite, beskjedent steg. Men vi unngikk skatte- og avgiftsskjerpelser, slik Arbeiderpartiet la opp til i sitt alternative budsjett. Jeg er glad for at Arbeiderpartiet ikke insisterte på å innføre skatte- og avgiftsskjerpelser. Det frafalt Arbeiderpartiet, og det er positivt. Det ville virket uheldig på bedriftenes arbeid for å skape og sikre arbeidsplasser.

Det vil bli krevende å gjennomføre resten av alle de tallfestede Sem-målsettingene også på skatte- og avgiftssiden, fordi vi har bak oss to år med en betydelig lavkonjunktur og med børsfall som har redusert statens inntekter. Det har redusert handlingsrommet noe, men vi har selvsagt ikke forlatt Sem-erklæringen verken på dette eller på andre områder. Den står fast. Hvis en også leser Regjeringens politiske regnskap fra forsommeren, vil en se at vi har gjennomført veldig mye av Sem-erklæringen, både der hvor det er tallfestet, og på viktige politiske områder som ikke er tallfestet.

Jens Stoltenberg (A): Regjeringen forsøker også i dette svaret hele tiden å gi inntrykk av at det går an å kombinere, men Regjeringens opprinnelige budsjettforslag var jo et tydelig bevis på at det ikke går an å kombinere omfattende skattelettelser med en nødvendig satsing

på å utbygge velferdsordninger som skole, helse og eldreomsorg. Man hadde f.eks. forslag om 2 500 kr i egenandelstak. Det fikk vi heldigvis ned til 1 500 kr, en reduksjon på 1 000 kr i egenandelene innenfor helsevesenet og for medisiner. Man hadde 0 kr til mer innsats i skolen, til å utvide skoledagen og innføre flere skoletimer til de minste barna, selv om alle partier har lovet det. På mange andre områder var også innsatsen altfor dårlig i forhold til kommunene. Kommunene har nå fått mer enn fordoblet sine frie inntekter, og det gjør det mulig for dem å unngå nedleggelse av skoler og å unngå de verste kuttene innenfor bl.a. eldreomsorgen. Det opprinnelige budsjettforslaget viser således at den kombinasjonen ikke lar seg gjennomføre. Det var en lang rekke sosiale kutt, og det er bra at disse har blitt reversert.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Dette er jo ikke riktig. De to første budsjettene vi la fram fra Samarbeidsregjeringens side, viste at vi kunne kombinere betydelige skatte- og avgiftslettelser med satsing på velferdsgoder. Jeg tror at Arbeiderpartiet skal være litt forsiktig her med å argumentere mot enhver skatte- og avgiftsending. Hadde ikke Samarbeidsregjeringen gjort det den gjorde, kunne situasjonen for norske bedrifter ha vært mye vanskeligere og arbeidsledigheten ha vært større, for det vesentlige av disse skatte- og avgiftslettelsene har gått til næringslivet. Jeg vil advare mot å begynne å øke skattestrykket for dem igjen.

Ellers må jeg korrigere representanten Stoltenberg litt, slik at det blir helt presist: Egenandelstaket er ikke 1 500 kr, men 1 550 kr. Når det gjelder skoletimer, har Samarbeidsregjeringen faktisk økt antall skoletimer i tidligere budsjettforslag. Vi hadde tenkt å ta de neste steg etter Kvalitetsutvalgets innstilling, men at vi foregriper noe av det, er helt greit, for det er i tråd med Regjeringens politikk å satse mer på skole. Når det gjelder frie inntekter til kommunene, har ingen regjering på mange år foreslått en så stor økning som den Samarbeidsregjeringen foreslo.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Carl I. Hagen.

Carl I. Hagen (FrP): Ifølge den avtale vi inngikk med Regjeringen i fjor, hadde vi eksplisitt kun forpliktelser til å stemme for budsjettet under budsjettbehandlingen. Vi var ikke bundet utover i året 2003. Statsministeren har feilaktig innbilt det norske folk at vi hadde forpliktelser, og han har hevdet at vi har brutt avtaler, noe vi ikke har gjort. Vi står på avtaler.

Jeg vil imidlertid få lov til å spørre: Hva er avtalen med Arbeiderpartiet etter statsministerens fortolkning? Har Arbeiderpartiet frihet neste år til å stemme for ytterligere bevilgninger som ikke nå er med i budsjettbehandlingen, f.eks. 10 milliarder kr i egenkapitaløkning for Statkraft? Eller er statsministerens oppfatning av den avtale regjeringspartiene har inngått med Arbeiderpartiet i Stortinget, at Arbeiderpartiet er forpliktet til ikke å stemme for endringer i budsjettet i 2004, med mindre det er

godkjent på forhånd av regjeringspartiene, slik at Arbeiderpartiet gjennom hele budsjettbehandlingen er svinebundet til regjeringspartiene i hver eneste komite nå i høst?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det framgår ikke av avtalen at Arbeiderpartiet er bundet til konsultasjoner eller til å avstå fra endringer. Men det er nemlig den store forskjellen mellom Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet at Arbeiderpartiet har sagt at de vil holde seg til de samme budsjetttrammene og den samme bruk av penger fra Petroleumsfondet som regjeringspartiene. Den begrensningen ser jo ikke Fremskrittspartiet. De ser vel knapt noen begrensning i det hele tatt. De vil bruke stadig mer oljepenger, med den virkning at en driver priser og renta opp og undergraver alle påplussningene i budsjettet en ellers foreslår til gode formål. Så om ikke vi har noen avtalesfestet forpliktelse fra Arbeiderpartiets side på dette punkt, så kjenner vi Arbeiderpartiet slik at de viser en økonomisk ansvarlighet, som Fremskrittspartiet dessverre ikke har vist på samme måten. Jeg er klar over at Fremskrittspartiet heller ikke avtalemessig var forpliktet til å avstå fra endringer i løpet av 2003 ifølge vår budsjettavtale i fjor høst. Men jeg må jo si at en kunne kanskje vise en viss politisk forpliktelse og tilbakeholdenhet med å spreng budsjetttrammer.

Presidenten: Øystein Djupedal – til oppfølgingsspørsmål.

Øystein Djupedal (SV): Jeg vil gjerne ha et oppfølgingsspørsmål til finansminister Per-Kristian Foss.

I det første svaret til Stoltenberg sier statsministeren at det er krevende å kunne følge opp de skatteløftene på 12 milliarder kr som gjenstår. Det er vanskelig å forstå på noen annen måte enn at Regjeringen i praksis har sett at dette nå er umulig. Hvis man skal gjennomføre 12 milliarder kr i skattelettelser neste år, vil det føre til så dramatiske kutt i den alminnelige velferd at til og med Høyre, tror jeg, vil betakke seg for det. Til og med Høyres velgere vil synes at det er kanskje noe brutalt å ta 12 milliarder kr på ett år.

Mitt spørsmål til finansminister Per-Kristian Foss er: Er dette en riktig forståelse, og er Høyre tilfreds med den måten som statsministeren nå legger ut de løfter som er gitt, på? Det man egentlig gjør, er å trå vannet og kanskje gå to skritt tilbake. Det er jeg tilfreds med. Det synes jeg er klokt. 12 milliarder kr i skattelettelser vil være totalt meningsløst. Men det er vel ikke sikkert at finansminister Per-Kristian Foss er av samme oppfatning.

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg kan forsikre spørren om at jeg er av samme oppfatning som statsministeren: Det er blitt mer krevende å innfri alle valglofter, både på inntektssiden og på utgiftssiden. Vi har vært gjennom to betydelige lavkonjunkturår, og vi har vært gjennom et år med det største børsfall siden 1929. Det er klart at det har påvirket statens verdier også, bl.a. størrelsen på oljefondet. Det påvirker igjen statsbudsjettets

handlingsrom. Nå ser vi for oss en vekst til neste år som med det antatt vedtatte budsjett vil gi oss en betydelig handlefrihet. Det er faktisk slik at vekst i økonomien også gir større rom for tiltak innenfor budsjettene. Derfor anser jeg ikke noen del av Sem-erklæringen som avlyst, men at det blir mer krevende å innfri løftene der, fireårsperioden sett under ett, er det ingen tvil om.

For øvrig kan jeg bare forsikre om at vi ikke har startet behandlingen av 2005-budsjettet ennå, men jeg ser jo frem til nye debatter med hr. Djupedal om akkurat det.

Presidenten: Bjarne Håkon Hanssen – til oppfølgingspørsmål.

Bjarne Håkon Hanssen (A): Jeg har et oppfølgingspørsmål til statsministeren.

Statsministeren sier jo også her gjentatte ganger det som er sagt mange ganger fra Regjeringen, at vi kan få både skattelette og velferd. Men i Regjeringens budsjettforslag ser vi på mange måter at dette ikke stemmer. La meg bruke et eksempel: For å finansiere den skatteletten som lå inne i budsjettforslaget, på omtrent 500 mill. kr, måtte Regjeringen bl.a. sette egenandelstaket på legetjenester opp fra 1 350 kr til 2 500 kr. Da skaffer man staten inntekter som man kan bruke til skatteletter. I budsjettforhandlingene greide vi å presse Regjeringen til å gå ned med nesten 1 000 kr på egenandelstaket. Men for å finansiere det, for å få et mer sosialt egenandelstak, måtte vi droppe skattelettene. Synes ikke statsministeren at dette viser at man må velge mellom skatt og velferd?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Nei, det synes jeg faktisk blir en for generell konklusjon, om jeg skulle svare ja på det. For Arbeiderpartiet har jo selv også i tidligere budsjetter gått inn for betydelige skatte- og avgiftslettelse. Arbeiderpartiet lovte selv foran valget i 2001 å gjennomføre en del skattelettelse. Så jeg tror at å gi et så generelt svar ikke er riktig.

I de to første budsjettforslagene som Samarbeidsregjeringen la fram, gjennomførte vi betydelige skatte- og avgiftslettelse, men vi styrket jo innsatsen på en rekke velferdsområder. Vi styrket ikke minst helsesektoren kraftig, og det gjorde vi samtidig som vi gjennomførte skatte- og avgiftslettelse. Vi økte timetallet i skolen samtidig som vi gjennomførte skatte- og avgiftslettelse. Nå er det blitt mer krevende på grunn av konjunkturfall.

Når det gjelder egenandeler, har også Arbeiderpartiet vært med på å øke egenandelene med 13 pst., men taket er senket til 1 550 kr. Det var Samarbeidsregjeringen som innførte egenandelstak 2, som beskyttet de virkelige storforbrukerne.

Presidenten: Åslaug Haga – til oppfølgingspørsmål.

Åslaug Haga (Sp): Senterpartiet jubler ikke over budsjettforliket mellom Regjeringa og Arbeiderpartiet, men det er ingen tvil om at budsjettet er trukket i riktig retning både når det gjelder innsatsen overfor kommunene, i forhold til sykehusene og når det gjelder de ledige.

Så det er i hvert fall en klar forbedring som vi ser. Men hoppende glade kan vi ikke si at vi er, for behovet er enda større på de nevnte områdene.

Men det vi har sett, er en jublende glad parlamentarisk leder i Kristelig Folkeparti, Jon Lilletun. Det er nesten så en blir glad over å se en slik glede.

Mitt spørsmål til statsministeren er da: Er statsministeren enig med Jon Lilletun i at dette budsjettet er blitt så fenomenalt mye bedre? Jeg trenger jo ikke dra det så langt, men jeg vil spørre om statsministeren synes det er blitt et bedre budsjett enn det som ble lagt fram av Samarbeidsregjeringa. Jeg vil også spørre: På hvilke områder ser statsministeren at det er mer å hente for Kristelig Folkeparti i et samarbeid med Arbeiderpartiet enn med Fremskrittspartiet?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Når det gjelder å være glad, synes jeg Senterpartiet har noe å lære av Jon Lilletun (munterhet i salen). Jeg må innrømme at det er en god stund siden jeg har sett Senterpartiet uttale seg noe særlig positivt om noe som helst, så følg etter! Derfor ser jeg heller ikke noe stort problem med Jon Lilletuns uttalelser. Jeg synes det må være fullt tillatt for Kristelig Folkepartis parlamentariske leder i en gledens stund over å ha fått til et forlik på en ryddig måte å uttale seg ganske sterkt om det. Det har jeg full forståelse for.

Selv vil jeg vel si at jeg synes det var et meget godt budsjettforslag Regjeringen la fram, og det var et godt forlik vi fikk til med Arbeiderpartiet. Og når jeg ordlegger meg slik, er det fordi at på utgiftssiden, der vi styrker innsatsen, er det helt i tråd med samarbeidspartiernes prioriteringer. Arbeidsplasser, helse, kommune og skole ønsker også vi å styrke. Men så har vi måttet dekke inn dette på måter med kutt og inntektsøkninger, og vi synes Samarbeidsregjeringens forslag var bedre på inndekningssiden. Men alt i alt er det viktig at vi nå får ro og stabilitet. Noen har tatt ansvar, og det er håp om å holde rente og kronekurs nede.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Siv Jensen (FrP): Jeg har et spørsmål til statsministeren.

Etter at budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene ble kjent, har statsministeren, utenriksministeren, finansministeren og en rekke andre fremtredende politikere i regjeringspartiene i den offentlige debatt feilaktig forsøkt å skape det inntrykk at regjeringspartiene hadde like mye å tilby Fremskrittspartiet i forhandlinger som de hadde å tilby Arbeiderpartiet, og at det egentlig var hipp som happ hvor denne løsningen egentlig kom. Som Fremskrittspartiets forhandlingsleder har jeg et behov for å stille statsministeren noen spørsmål om dette, for den type feilaktige inntrykk er det ikke riktig å skape.

I fjorårets budsjettforlik ble resultatet at det påløp i overkant av 6 milliarder kr og i overkant av nærmere 4,5 milliarder kr bokført i budsjettforliket mellom Fremskrittspartiet og regjeringspartiene. I år er det 5 milliarder

der kr. Da vi møtte til forhandlinger, var det første vi fikk beskjed om, at handlingsrommet til Regjeringen var betydelig strammere i år enn i fjor. Det neste vi fikk beskjed om, var et tilbud om 1 milliard kr. Da vi imøtegikk dette, sa vi anslagsvis at vi trodde at vi kanskje ville få et nytt tilbud på om lag 2 milliarder kr. Det ble aldri imøtegått. Hvordan kan da Regjeringen skape inntrykk av et tilbud om 5 milliarder kr?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg står ved det vi har sagt om dette. Sannheten er at Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet fikk om lag samme åpningstilbud i forhandlingene når det gjelder økonomisk ramme. Det kan bevises. Sannheten er også at våre forhandlere sa både til Fremskrittspartiet og til Arbeiderpartiet at det er rom for å forhandle videre, men at det er et begrenset rom. Og det var det nødvendig å si ut fra de krav som forelå, de alternative budsjetter som forelå. Sannheten er også at sluttresultatet for forhandlingene med Arbeiderpartiet er om lag på samme nivå som sluttresultatet var med Fremskrittspartiet i fjor. Det viste jo også Siv Jensen til i det hun nå sa. Så dette viser klart at når det gjelder økonomi, var vi innstilt på en likebehandling.

Forskjellen var at Fremskrittspartiet brøt etter åpningstilbudet og var altså ikke interessert i å forhandle videre. Arbeiderpartiet valgte å fortsette. Det skulle da bare mangle at ikke regjeringspartiene var innstilt på det og gav Arbeiderpartiet kredit for dette.

Det var Fremskrittspartiet som brøt forhandlingene. De var åpenbart ikke interessert. Det kunne vi også forstå da vi leste representanten John I. Alvheims intervju med Vårt Land den 5. mai, hvor han åpenlyst spekulerte i at det kanskje var best å bli kvitt denne regjeringen fortest mulig, for at Arbeiderpartiet skulle komme tilbake og få lang nok tid i regjeringskontorene til å gjøre et dårlig valg i 2005. Hvis det var strategien, kan jeg forstå Fremskrittspartiets brudd. Men de har heldigvis feilberegnet, tydeligvis, fordi Arbeiderpartiet altså viste et annet svar.

Så vidt jeg vet, foreligger det en protokoll fra forhandlingene med Fremskrittspartiet, og hvis en er så veldig opptatt av hva som har skjedd under forhandlingene, kan en jo finne mer ut av det der, også vi som ikke satt i forhandlingsrommet.

Siv Jensen (FrP): Ja, det gjorde jeg. Og det som ble gjort klart fra Fremskrittspartiets side før bruddet var et faktum, var at hvis ikke regjeringspartiene hadde mer å gi Fremskrittspartiet enn et beløp i størrelsesordenen 1,5–2 milliarder kr, så ikke vi noen grunn til å fortsette. Den påstanden fra meg ble aldri tilbakevist eller imøtegått av regjeringspartiene. Derfor brøt forhandlingene sammen.

Men jeg har også lyst til å spørre statsministeren om et annet forhold. I går kveld møtte jeg Jan Tore Sanner i en TV-debatt på NRK. Der ble det skapt et inntrykk av at det fortsatt var 5 milliarder kr å tilby Fremskrittspartiet, og nærmest slik at Fremskrittspartiet kunne ha brukt de 5 milliardene akkurat som vi ville, f.eks. til å redusere al-

koholavgiftene til svensk nivå. Kan statsministeren bekrefte at det er vilje i regjeringspartiene til å redusere alkoholavgiften i Norge ned til svensk nivå nå umiddelbart? Eller er det slik at det bare er noe som regjeringspartiene sier på TV, men ikke mener i forhandlinger? (Munterhet i salen)

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg så ikke den debatten representanten Jensen viser til nå, så jeg kan ikke gå noe mer inn på den.

Vi har et problem med grensehandel på grunn av ulikt avgiftsnivå, men jeg vil ikke forespeile at vi skal redusere det ned til svensk nivå umiddelbart, som det ble sagt. Det tror jeg heller ikke andre har ment.

Sannheten er at Fremskrittspartiet vet – jeg skjønner at Fremskrittspartiet har kommet litt i tvisyn om det etterpå – at dette var Fremskrittspartiets valg. Vi var villige til å forhandle, og beløpet 1,5–2 milliarder kr var det, så vidt jeg vet, ikke våre forhandlere som førte inn som en slags grense. Det var det representanten Siv Jensen som benyttet seg av i forhandlingene.

Når det gjelder spørsmålet om å komme i mål, handler det også om hvilken vilje motparten viser til en ansvarlig inndekning, ikke bare til å bruke mer oljepenger, noe vi mener ikke er ansvarlig. Sammen med Arbeiderpartiet greide vi å finne fram til en ansvarlig inndekning. Det var selvsagt grunnen til at vi kunne godta en slik ramme.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Carl I. Hagen.

Carl I. Hagen (FrP): Statsministeren sa at det foreligger en protokoll, og det gjør det. Den protokollen bekrefter Siv Jensens fremstilling av forhandlingene som hun deltok i, og som statsministeren, finansministeren og utenriksministeren ikke deltok i. Det står i protokollen:

«Siv Jensen gav uttrykk for en antagelse om at et slikt tilbud ville være i størrelsesordenen 1,5–2 mrd. kr, og vurderte det dit hen at det ikke var grunn til å bruke mer tid på forhandlinger. Denne antydningen om nivået på et eventuelt nytt tilbud ble ikke imøtegått av Jan Tore Sanner.

De undertegnede samtykker i at protokollen gir et korrekt bilde av forhandlingen.»

Det beløpet som vi ble stilt til utsikt, var maksimalt 2 milliarder kr. Det ville vært uansvarlig å fortsette forhandlingene når det var taket som Regjeringen hadde for våre forhandlinger, og det var redelig av oss da å bryte. Senere, da man forhandlet med Arbeiderpartiet, strakk man seg altså til 5 milliarder kr. Det er helt klart at hadde man antydnet at vi også kunne stilles et slikt beløp til rådighet, ville eventuelt forhandlingene ha gått videre.

Vil statsministeren beklage at han har gitt det norske folk feilaktige opplysninger, som bekreftes av denne undertegnede protokollen? (Munterhet i salen)

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Svaret er nei. Det er ikke gitt noen feilaktig informasjon i det hele tatt. Det representanten Hagen leste opp nå, gav heller ikke

noe bevis for det. Hagen satt heller ikke i forhandlingsrommet. Jeg gjorde det ikke, men protokollen er jeg kjent med, og den gir oss full dekning for det vi har sagt.

Jeg må minne representanten Hagen, som har vært med i andre forhandlinger før, om at det vanligvis er mer enn to møter og to tilbud i forhandlingene. Representanten Hagen må ikke tro at vi i neste møte med Arbeiderpartiet kom med et tilbud på 5 milliarder kr. Det kan flere bevitne. Hadde Fremskrittspartiet vist vilje til å fortsette, hadde vi selvsagt kunnet komme med ytterligere tilbud senere hvis det også hadde blitt vist en vilje til en ansvarlig inndekning. Men Fremskrittspartiet har sjelden vist det. De skal øke utgifter og redusere inntekter. Det henger ikke godt i hop.

Jeg holder fast ved at vi har gått skrittvis fram med Arbeiderpartiet, og vi kom fram til en ansvarlig inndekning som gjorde det mulig for oss å imøtekomme kravet om 5 milliarder kr.

Presidenten: Per Sandberg – til oppfølgingsspørsmål.

Per Sandberg (FrP): Jeg må først få lov til å korrigere statsministeren. I vårt alternative statsbudsjett har vi korrigert for både utgifter og inntekter, og vi har full dekning. Så det er også en feil opplysning, det som statsministeren her sier til det norske folk.

Mitt spørsmål går mer i retning av statsministerens ekko i forhold til John I. Alvheims uttalelse 5. mai om Fremskrittspartiets strategi. Det skulle kanskje vært greit for statsministeren å være klar over vår strategi når han gang etter gang har møtt Carl I. Hagen i debatter, både i etermedia og her på Stortinget. Vi har lagt fram vår strategi overfor Regjeringen, og den har rett og slett vært at når vi skal behandle statsbudsjettet for 2004, så er det opp til Regjeringen å velge side, for vi må ha stabilitet. Det vet de har vært vår strategi. Når da statsministeren, med Kristelig Folkeparti i spissen, har valgt å gå over til sosialistisk side og samarbeide med Arbeiderpartiet – som skal kutte kontantstøtten, fjerne privatskoler, osv. – har altså Kristelig Folkeparti valgt en annen linje. Er det et korrekt bilde?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Nei, selvsagt er det ikke det, og min informasjon på første punkt var altså helt korrekt. Fremskrittspartiet har krav om store skatte- og avgiftslettelser, og dem skjønte vi at de også ville forfølge inn i forhandlingene. Det hadde det etter vårt skjønn ikke denne gangen vært mulig å forene med å styrke innsatsen på utgiftssiden, hvor også Fremskrittspartiet hadde skyhøye krav. Men der greide vi sammen med Arbeiderpartiet å komme fram til en mer ansvarlig løsning.

Når det gjelder å velge side, må jeg si at jeg er litt overrasket over at Fremskrittspartiet nå plutselig har blitt så opptatt av det. Fremskrittspartiet har jo valgt ulike sider kontinuerlig i Stortinget og samarbeidet med høyst ulike partier fra sak til sak. Det gikk ikke mange ukene etter budsjettforliket i fjor høst før de valgte å samarbeide med det som Sandberg kaller den sosialistiske side, i

andre saker. Før var Fremskrittspartiet sterkt imot statlig eierskap, men nå er de sterkt for mer statlig eierskap, for å nevne ett eksempel.

Alvheim har vel vist at Fremskrittspartiet var inne på tanken om å kaste denne regjering, men nå skal de isteden etterpå tilby oss en samarbeidsavtale over to år som skal avskjære oss fra mulighetene for å gjennomføre Sem-erklæringen på områder hvor vi ikke har flertall sammen med dem. Dette henger overhodet ikke sammen!

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kristin Halvorsen (SV): Det er vel kanskje enkelte trekk i norsk politikk som kan virke litt små, selv om indignasjonen er stor. Derfor har jeg lyst til å invitere statsministeren til å komme med noen synspunkter på det som er situasjonen i Irak, for den er nemlig meget alvorlig.

Sikkerhetssituasjonen for sivilbefolkningen og soldater er nå slik at de stadig er utsatt for provokasjoner, angrep og selvmordsaksjoner. Det er nylig lidd store italienske tap. Det er stadig sivile tap, og fortsatt er det amerikanske tap. Det er rapporter om mange situasjoner der man verken har plan eller kontroll fra okkupasjonsmaktens side. Det er opplagt for mange at USA har gått til krig uten å ha en plan for å vinne freden.

Mitt spørsmål er: Hvilke krav har Norge til okkupasjonsmaktene USA og Storbritannia med hensyn til sikkerheten for sivilbefolkningen og soldatene på kort sikt og for politiske løsninger på lengre sikt?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: For det første er jeg enig med representanten Kristin Halvorsen i at sammenlignet med mye annet er dette et av de aller viktigste spørsmål vi burde bruke mer tid på.

Norge gikk som kjent mot koalisjonsstyrkenes krig mot Irak av to grunner. For det første mente vi at andre muligheter for å finne ut av om Irak hadde masseødelegelsesvåpen, ikke var uttømt, og vi mente at våpeninspektørene burde fått mer tid. For det andre mener vi at i slike konfliktspørsmål bør det først og fremst være FN som har det avgjørende ord, slik de har hatt i andre konfliktområder, som f.eks. i Afghanistan, og FNs sikkerhetsråd samlet seg som kjent ikke om å gå til militær aksjon. Når det likevel skjedde, anført av USA og Storbritannia, har vi funnet det riktig å bidra til stabiliseringen av situasjonen i landet, og det har vi FN-resolusjonen som hjemmel for å kunne gjøre.

Sikkerhetssituasjonen er ikke god nok. Sikkerhetsrisikoen for de norske styrkene er for det første en funksjon av trussel mot styrkene og for det andre beskyttelsestiltak som blir iverksatt for å møte trusselen. Trusselen er fortsatt – og har vært – høy. Vi har derfor en kontinuerlig vurdering av sikkerhetssituasjonen, og opplegget rundt styrkebeskyttelsen har fortløpende vært vurdert. Blant annet ble styrkene våre tilført pansrede ambulanser.

De norske styrkene følger allerede strenge regler og har gode rutiner for å ivareta sikkerheten, samtidig som

oppdraget skal løses. Vi mener ved dette å redusere sannsynligheten for at noe vil skje, uten at vi har garanti for det. Vi stiller selvsagt krav overfor koalisjonsstyrkene om at de skal medvirke til høyest mulig sikkerhet, også for de norske stabiliseringsstyrkene, som stort sett har humanitære oppdrag.

Kristin Halvorsen (SV): Denne alvorlige situasjonen krever en meget offensiv holdning fra norsk side, ikke bare i forhold til sikkerheten rundt våre egne 150 soldater, men også generelt sett i Irak.

Det er opplagt at Irak nå tiltrekker seg terrorgrupper fra andre land i området, og at man ikke har kontroll over sikkerhetssituasjonen. Det er en såpass alvorlig situasjon at danskene har begynt å diskutere om de må sende flere soldater for å trykke sin kontingent, og det er mange land som i utgangspunktet har stilt krav om en strengere FN-resolusjon, som holder soldater tilbake fordi sikkerhetssituasjonen er for dårlig.

Vårt spørsmål er knyttet til det som er denne norske styrkens spesielle karakter, fordi det sies at den først og fremst skal gjøre humanitært arbeid, ikke delta i skarpe situasjoner, ja, det sies endog at den skal «sitte i leiren» hvis det oppstår en sikkerhetssituasjon som er slik at deres sikkerhet er i fare. Befalets Fellesorganisasjon sier at de er i en krigslignende situasjon. Er statsministeren enig i det?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Som jeg har gjort det klart: Norge er ikke med i krigen mot Irak. Skulle jeg svare ja på et slikt spørsmål, ville det på en måte være å omdefinere det også SV var enig med Regjeringen i, nemlig at vi ikke skulle være med i denne krigen. Men det er FN-resolusjoner som inviterer andre land, også de som ikke gikk til krig, til å bidra til stabilisering i Irak av hensyn til det irakiske folk. Og en skal tenke seg nøye om før en begynner å trekke seg ut, for da kan en vanskelig situasjon bli enda verre.

Det de norske styrkene, som hovedsakelig er et ingeniørkompani, bidrar med, er f.eks. reparasjon av kraftforsyning, eksplosivrydding, minerydding, broreparasjoner, reparasjon av irrigasjonsanlegg, gassforsyning og ABC-undersøkelser.

Dette er en alvorlig situasjon. Men hvis svaret blir at nå trekker alle seg ut, er jeg redd for at situasjonen i Irak blir enda verre for det irakiske folk. Vi ønsker at FN fortest mulig skal komme inn og overta. Det har vi arbeidet for, og amerikanerne begynner nå også å gi signaler i den retning – heldigvis.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Åslaug Haga.

Åslaug Haga (Sp): Norske soldater ble sendt til Irak ut fra en humanitær begrunnelse, men oppdraget var politisk motivert. Stortingsflertallet ønsket å gi politisk støtte til okkupasjonsmaktene. Dette mente Senterpartiet var en uklok tilnærming, og vi var derfor imot å sende soldatene. Nå er situasjonen i Irak svært vanskelig, og den er

vanskeligere enn den var da de norske soldatene ble sendt.

Jeg har to spørsmål. Det første spørsmålet er: Ser statsministeren behov for å endre mandatet til de norske soldatene etter at det nå viser seg at de i praksis deltar i det som man vanskelig kan beskrive som noe annet enn en krigslignende situasjon?

Det andre spørsmålet er: Hvor stor andel av soldatenes tid i Irak brukes nå til humanitær innsats?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg sitter ikke med slike timetabeller at jeg kan svare på det. Men i svaret til Kristin Halvorsen har jeg nevnt de hovedoppdrag som de norske styrkene har, og det framgikk av dem at de klart går på humanitære formål og gjenoppbygging av Irak. Det er i tråd med mandatet. Vi har ikke noen foranledning til å endre mandatet, og jeg vil fastholde at vi ikke er i krig med Irak. Jeg vil ikke forkludre det standpunktet det var bred enighet om i Stortinget, ved å begynne å gi noen andre signaler på det punktet.

Ellers vil jeg reservere meg mot Åslaug Hagas betegnelse av at vi sendte en begrenset styrke ned til stabiliseringsstyrken for å gi politisk støtte til okkupasjonsmaktene. Det var overhodet ikke poenget. Poenget var å stabilisere situasjonen i Irak av hensyn til det irakiske folk. Det hadde vi håpet at Senterpartiet hadde sett og kunne ha vært mer positive til, men vi er glad for at bl.a. Arbeiderpartiet har støttet dette.

Presidenten: Bjørn Jacobsen – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørn Jacobsen (SV): Den krigen som no går føre seg i Irak, er ein del – i alle fall har USA definert han slik – av den såkalla kampen mot terror. Hovuddelen av aktiviteten går føre seg i Midt-Austen.

Vi ser no i Irak at USA utvidar med luftkrig. Vi ser at Israels bygging av muren på okkupert palestinsk land også fyrer opp under den utrygge situasjonen i området.

Spørsmålet eg vil stille til statsministeren, er om dette verkar mot terror, eller om det kan få motsett effekt, med nye terrorfrontar og ny rekruttering til terroristnettverk. Stiller Noreg noko krav til USA om å få garantiar for at det ikkje skal auke rekrutteringa til terror? Kan ein t.d. tenkje seg å presse USA i høve til Israel og bygginga av muren der for nettopp å hindre ny rekruttering til terrorgrupper?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Nå var vel USA og Storbritannias intervensjon i Irak ikke begrunnet i kampen mot terror. De ville finne ut av om Saddam Hussein var i besittelse av masseødeleggelsesvåpen. Jeg synes det er interessant at foreløpig har de ikke funnet et eneste masseødeleggelsesvåpen. Det bestyrker meg i mitt og Regjeringens standpunkt. Vi var imot denne krigen. Det vil jeg fastholde, og det er vi fortsatt.

Derimot har vi sett at etter denne intervensjonen har det oppstått terrorhandlinger også i Irak, til og med rettet mot FN og Røde Kors. Det er jo helt meningsløst. Orga-

nisasjonene er der bare for å hjelpe det irakiske folk, noe også Norge for øvrig er.

Jeg er enig i at det er mange faktorer som nok stimulerer til terror. Det har jeg for øvrig hatt en egen konferanse om sammen med nobelprisvinner Elie Wiesel, for å prøve å analysere det bedre. Vi vet også at situasjonen i Midt-Østen bidrar til terror, og vi har derfor også advart Israel mot bygging av denne muren, spesielt inne i de mest omstridte områdene. Nå må det internasjonale samfunn legge press både på palestinerne, som bruker terror, og på Israel, for å få dem tilbake til forhandlingsbordet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Marit Arnstad (Sp): Når jeg kanskje ikke høres gladere ut som senterpartist i dag, er det fordi stemmen er litt begrenset, men jeg har et spørsmål til statsministeren.

Det ble også inngått et annet forlik i helgen, et godt og fornuftig forlik om den differensierte arbeidsgiveravgiften, som kan bety mye for svært mange bedrifter i distriktene dersom den blir fulgt opp på en god måte. Nå har det vært et par uttalelser i ettertid, fra Høyres parlamentariske leder og fra statssekretæren i Finansdepartementet, som kan skape tvil om evnen og viljen til å følge opp det forliket som er inngått. Jeg vil be statsministeren om en vurdering av hvordan en nå vil gå inn i prosessen med ESA, og også om han kan forsikre oss om at de nå går inn i en reell prosess der de skal kjempe for større unntak, og at det ikke skal være noen pliktøvelse eller noe spill for galleriet.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg er for det første glad for at det ble tverrpolitisk enighet om oppfølgingen av Regjeringens opplegg når det gjelder differensiert arbeidsgiveravgift, og at det er en erkjennelse også i Stortinget av at vi må legge om systemet etter så mange og klare beskjeder fra ESA.

Det er klart at når regjeringspartiene i Stortinget har vært med på at vi skal ta opp igjen et par viktige spørsmål med ESA når det gjelder både bransjer som kan unntas fra dette, og gjennomføringstidspunktet, så vil vi gjøre det i fullt alvor. Vi har riktignok fått svar på disse spørsmålene før, så jeg vil ikke legge skjul på at det blir en vanskelig prosess, men det er klart at vi skal gjennomføre den i fullt alvor.

Regjeringen mener også det beste hadde vært om vi kunne opprettholdt den differensierte arbeidsgiveravgiften fullt ut, slik som vi har hatt det til nå. Det er et enkelt og godt system som et ledd i vår distriktpolitikk. Det er nå helt klart – og det tror jeg de fleste erkjenner – at det ikke er mulig. Vi vil nå forsøke å få det nest beste systemet, når vi ikke får beholde det beste.

Marit Arnstad (Sp): Jeg er helt enig i at det aller beste hadde vært om vi kunne opprettholdt hele den differensierte arbeidsgiveravgiften, som det treffsikre virkemiddelet det har vært.

Et sentralt punkt i det forliket som er inngått, er muligheten for helt eller delvis bransjevise eller bedriftsvise

unntak. Der kan en stille seg spørsmålet om ESA i det hele tatt skal inn i bildet. Det er klart at det burde være muligheter for Regjeringen til å utforme en modell der det tillates statsstøtte overfor en virksomhet som ikke er i konkurranse med utlandet, enten det gjelder enkeltbedrifter eller hele bransjer. Den modellen bør Regjeringen nå sette seg ned og se videre på. Det er en modell som Regjeringen på selvstendig grunnlag bør ta initiativ til, og ikke bare knytte seg opp mot hva ESA måtte mene eller ikke mene.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Dette har vært vurdert tidligere i prosessen, og med negativt utfall, men det er klart at etter flertallsmerknaden i finanskomiteens innstilling skal vi gjøre det på nytt.

Vi foretar selvfølgelig våre egne selvstendige vurderinger, men som kjent er vi avhengige av at vi får godkjent det vi notifiserer for ESA. Det kjenner representanten Arnstad godt til. Vi skal gjøre hva vi kan, og i fullt alvor, men jeg kan ikke legge skjul på at det er en krevende oppgave.

Så vil jeg også understreke, så det ikke blir borte i alt annet, at hele det beløpet som kommer inn på grunn av en lik arbeidsgiveravgift, vil gå ut igjen til distriktene i form av ulike tiltak som transportstøtte, næringsutvikling osv. Offentlig sektor blir kompensert. Fiskeri og landbruk holdes utenfor. Vi foreslår et bortfall av elavgiften i første halvår og innføring av et nytt system fra annet halvår. Vi har også etter budsjettforliket med Arbeiderpartiet økt bevilgningen til næringstiltak.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Karin Andersen.

Karin Andersen (SV): Et av problemene med denne saken har vært at Regjeringen og også statsministeren har hatt en utstrakt vilje til å stikke hodet i sanden og ikke se realitetene før det nesten er for sent. Det er ille.

Et annet problem med håndteringen av saken nå i siste runde var at man foreslo tiltak, f.eks. at reduksjon i elavgiften skulle regnes inn som kompensasjon for distriktene når realiteten var slik at mesteparten av den skatteletelsen havnet i sentrale områder. Det forliket vi nå har inngått i Stortinget, har rettet opp dette.

Slike generelle skatte- og avgiftslettelser er for det første gal fordelingspolitikk, men det verste er at det ikke har noe med distriktpolitikk å gjøre. Så mitt spørsmål er: Vil Regjeringen og statsministeren i oppfølgingen av det som må komme videre – det er nemlig mange penger som må på plass i de nærmeste årene også for å oppfylle denne kompensasjonen – sørge for at det ikke kommer slike forslag som har en helt gal distriktsfordeling når man foreslår kompenserende tiltak?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg tror nok vi kan diskutere hvem som har stukket hodet i sanden her og ikke tidsnok sett realitetene i øynene! Det er i hvert fall ikke Regjeringen. Vi har tvert imot i tide utarbeidet alternative opplegg som er holdbare hvis dette må gjen-

nomføres fra 1. januar. Som kjent er det også en overgangsordning på tre år i sone 3 og 4.

Signalet om at jeg tror man må diskutere hvem som har stukket hodet i sanden, kom da Karin Andersen kom her med en helt feilaktig framstilling. Det er jo ikke slik at hele bortfallet av elavgiftsprovenyet er regnet inn som distriktsstøtte. Hvor har hun det fra? Det er den beregnede andelen av bortfall av elavgiften i distriktene som er regnet inn i dette. Så jeg tror at noen hver kanskje skal se på hvor hodet for øyeblikket befinner seg.

Presidenten: Jens Stoltenberg – til oppfølgingsspørsmål.

Jens Stoltenberg (A): Dette er en svært viktig sak. Den handler om store beløp og tusenvis av arbeidsplasser i distriktene. Problemet er at Regjeringen har gjort for lite. Det er riktig at Regjeringen la fram et alternativt opplegg, en kompensasjonsordning, men den var for dårlig. Derfor har vi heldigvis fått noen forbedringer gjennom budsjettforliket, slik at det nå plusses på mer til distriktene for å kompensere for bortfallet av arbeidsgiveravgift.

Det som er mer alvorlig, er at Regjeringen på nytt viser manglende vilje til å ta forhandlingene med ESA på en alvorlig måte. Man undergraver norske forhandlingsposisjoner ved at statsministeren her i stortingssalen sier at han har liten tro på, ikke på det flertallet i Stortinget har vedtatt, men på det et enstemmig storting nå går inn for, at vi skal gå nye runder med ESA. Så står statsministeren og sier at han ikke tror det går. Det undergraver veldig våre forhandlingsposisjoner.

Det er helt i tråd med det Oddvard Nilsen fra Høyre sa i går, nemlig at han ikke hadde noen tro på dette, at det var helt urealistisk. Regjeringspartiene burde latt være å være med på å underskrive på det opplegget når de etterpå undergraver troverdigheten av kravene overfor ESA.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg vil nok be representanten Stoltenberg holde seg til hva jeg har sagt, ikke til det han tror jeg har sagt. Jeg har ikke sagt at jeg ikke tror det går. Jeg har sagt at det på bakgrunn av den prosessen som har vært, vil bli krevende. Men vi går inn i arbeidet med fullt alvor. Jeg har overhodet ikke sagt at jeg ikke tror dette går.

Jeg vil nok også be representanten Stoltenberg om å holde dimensjonene litt på plass her. Vi har vært med på et forlik der vi øker bevilgningene til næringsutvikling, jeg tror det var med 145 mill. kr, men det er altså av et totalproveny på ca. 80 milliarder kr. Man må ikke framstille dette som om vi nå har erkjent at det var altfor lite, og at man her måtte gjøre mye mer. Man må ha proporsjonene litt klart for seg, 145 mill. kr av 80 milliarder kr. Men vi har intet imot ytterligere 145 mill. kr til næringsutvikling. Vi tror det er bra for distriktene.

Jeg har ikke sagt at vi ikke tror det går. Vi legger fullt alvor i vårt arbeid nå, både internt og i forhold til ESA. Vi skal gjøre hva vi kan for at det som Stortinget har vedtatt, skal bli oppfylt.

Presidenten: Odd Roger Enoksen – til oppfølgingsspørsmål.

Odd Roger Enoksen (Sp): Det er nok grunn til å gi Jens Stoltenberg medhold i at statsministeren ikke legger for dagen den helt store troen på at man skal oppnå et annet resultat. Det er jo oppsiktsvekkende at et enstemmig storting pålegger Regjeringen å gå en ny runde på noe som både statsministeren og finansministeren gjentatte ganger har benektet at det skulle være mulig å få et resultat av. Regjeringspartiene er også med på dette.

Mitt oppfølgingsspørsmål går på elavgiften. Det er unektelig et faktum at for den andelen som angår distrikter som har nedsatt arbeidsgiveravgift, regner man dette inn som kompensasjon for bortfall av arbeidsgiveravgift. Samtidig som man fjerner arbeidsgiveravgiften for hele landet, vil man nulle ut den distriktsfordelen man har hatt gjennom en redusert arbeidsgiveravgift. Man gir altså en skattelette i sentrale strøk. I de områdene som har hatt nedsatt arbeidsgiveravgift, regner man dette som kompensasjon for bortfall av arbeidsgiveravgift. Man reduserer fordelene. Det er unektelig et faktum. Ser ikke statsministeren at man svekker den distriktpolitiske fordelene som man tidligere har hatt av dette?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg vil antyde overfor presidenten at hvis det stadig blir mer og mer detaljert omkring den differensierte arbeidsgiveravgiften, sitter finansministeren, som er ansvarlig for dette området, i salen, og han kan svare på spørsmål hvis det er greit for representanten Enoksen.

Jeg vil bare korrigere noe representanten Enoksen sa. Jeg antar at det var en forsnakkelse når han snakket om at vi fjerner arbeidsgiveravgiften for hele landet. Det er altså elavgiften man fjerner fra første halvår. Jeg antar at det var det han mente.

Vi har ikke benektet at det kan gå. Vi har vært ærlige nok til å si at det har vært prøvd tidligere med negativt utfall. Derfor synes jeg det er riktig at vi også er ærlige nå, og sier at det blir krevende. Men vi hadde jo aldri latt regjeringspartiene gå med på dette i Stortinget hvis vi på forhånd mente at det var umulig å gjøre et nytt forsøk. Vi skal være med på å gjøre det forsøket med full kraft. Det kan jeg forsikre representanten Enoksen om.

Hvis presidenten legger opp til det, kan finansministeren gå i ytterligere detaljer når det gjelder elavgiften.

Presidenten: Presidenten vil gjøre oppmerksom på at siste ord nå har blitt sagt om arbeidsgiveravgiften i denne runden.

Statsministeren kunne selv ha overlatt til finansministeren å svare.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Tore Nordtun (A): Jeg har et spørsmål til finansministeren.

Omfanget av svart arbeid i norsk økonomi utgjør nå et sted mellom 80 og 100 mill. kr. Det er også bekreftet i

brev fra Finansdepartementet. Det gjelder ikke bare økonomisk virksomhet registrert av skattemyndighetene, men også økonomisk kriminalitet. Dette er betydelige summer. Det er faktisk summer som er så store at de snart begynner å true viktige velferdsordninger. Er finansministeren bekvem med den situasjonen?

Statsråd Per-Kristian Foss: Nei, særlig ikke hvis beløpene dreier seg om milliarder og ikke millioner, slik spøreren kom i skade for å si.

Det er store beløp som kan hentes inn gjennom bedre kontroll. Derfor har vi hele tiden hatt et arbeid på gang, og det er nå i ferd med å bli slutført når det gjelder toll-etaten. Skatteetaten er godt i gang med å legge om sitt arbeid ved innføring av data og omorganisering, slik at vi får bedre kapasitet til å drive kontroller. Ikke minst de samlede kontroller som er gjennomført av ulike offentlige etater, arbeidstilsyn, politi, næringsmiddelkontroll, skatt, avgift og toll overfor enkeltbransjer og i enkeltområder, har gitt gode resultater i den forstand at det dessverre er avslørt mye juks med ulike typer lovverk. De samordnede kontrollaksjonene er både effektive og gir gode resultater.

Tore Nordtun (A): Som jeg sa: Når det nå nærmer seg 100 milliarder kr i dette systemet som er kullsvart, betyr det veldig mye i utbyggingen av våre velferdsordninger og å sikre velferdsordningene i vårt samfunn. Når vi også vet at det vil gi et mangfold tilbake om vi bygger ut kontrollapparatet og skatteetaten osv., hvorfor er finansministeren da så engstelig for å sette i gang enda sterkere kontrollordninger, slik at vi får denne svarte økonomien mer opp i lyset og mer inn til det offentlige?

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg er ikke engstelig for å sette i gang sterkere kontrollaksjoner. Jeg skjønner ikke hvor den premissen er hentet fra. Jeg har nettopp redegjort for – og Stortinget har fulgt opp – all den omorganiseringen vi har gjennomført innenfor toll- og avgiftsdirektoratet og innenfor skatteetaten, nettopp for å få større kapasitet til å drive kontroll der vi tror det er noe å hente ved kontroll. Det har gitt resultater.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Siv Jensen.

Siv Jensen (FrP): Jeg er helt enig med finansministeren i at det er viktig å legge til rette arbeid for å innføre større grad av kontroller for å bekjempe svart arbeid og økonomisk kriminalitet, men det er vel også viktig å nedlegge vel så mye ressurser i å kartlegge årsaken til at omfanget av svart arbeid øker så kraftig. Det kan jo hende at det har en sammenheng med det mangfold av skatter og avgifter som blir pålagt gjennom alle disse tjenestene og alle disse leddene frem til sluttbruker, som faktisk gjør at mange finner det mer hensiktsmessig, selv om det ikke er lov, å selge sine tjenester svart. Betyr det at finansministeren og Regjeringen vil være like opptatt av å forsøke å bekjempe svart arbeid gjennom lavere skatter og avgif-

ter, og ikke bare gjennom kontroller, som tross alt ikke angriper årsakene til svart arbeid?

Statsråd Per-Kristian Foss: Svaret er ja. Vi har også redusert skatter og avgifter mer enn noen regjering i nyere tid har gjort, vel 19 milliarder kr i løpet av to år. Vi har avskaffet investeringsavgiften, som var en avgift med betydelige kontrollproblemer. Flypassasjeravgiften er borte, og vi vil fortsette gjennomgangen av tolltariffer, hvorav flere hundre allerede er fjernet. Kontrollproblemene der var meget store ifølge tolletaten selv.

Jeg minner om at det første problemet jeg møtte i Stortinget som finansminister, faktisk var en kritikk fra Fremskrittspartiet i kontrollkomiteen, hvor partileder Hagen sitter, over at den kommunale kontrollen med arbeidsgivernes innbetalinger var for svak. Det arbeidet har vi tatt fatt i, og en arbeidsgruppe er nå kommet meget langt i å gjennomgå dette for å se om vi kan finne løsninger som forener både de kommunale krav og de statlige krav til bedre kontroll med de oppgaver som innleveres.

Presidenten: Audun Bjørlo Lysbakken – til oppfølgingsspørsmål.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): De tall som representanten Nordtun refererte til, er tall som også andre undersøkelser har vist har relevans, både i forhold til offentlig økonomi sentralt og ute i kommunene. Jeg oppfatter finansministerens svar dit hen at skatteetatens ressursituasjon kan ses litt uavhengig av disse tallene. Er det slik å forstå at finansministeren ikke mener at flere ressurser til skatteetaten og omorganiseringsprosesser mer i tråd med de ønsker etatene og kontorene lokalt har kommet med, vil innvirke på de summer som dette brevet fra departementet har avdekket?

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg tror en skal ta den type anslag over mulig svart arbeid med en viss forsiktighet. De som gir anslagene, tar også sterke forbehold. Det er slik at ressursituasjonen i toll- og avgiftsetaten og i skatteetaten selvfølgelig er slik at de til enhver tid må prioritere. Ingen statlig etat, tror jeg, får ubegrenset tilgang. Det har vel heller ikke skjedd under noen annen regjering.

Det er nå gjennomført omorganiseringer slik at man kan konsentrere seg om de store saker, og mindre om detaljkontroll. Behandlingen av vanlige lønsmottakeres selvangivelser er etter hvert betydelig automatisert, slik at mulighetene for kontroll med store forretningsmessige skatteforhold, for å si det slik, er økt betydelig opp gjennom de senere årene. Det er en utvikling som vil fortsette. Ikke minst opprettelsen av Sentralskattekontoret for storbedrifter og at flere ligninger nå behandles sentralt, og etter forslag fra Regjeringen nå også kraftselskapenes ligninger, vil gi en bedre mulighet for kontroll.

Presidenten: Ranveig Frøiland – til oppfølgingsspørsmål.

Ranveig Frøiland (A): Det er Finansdepartementet sine tal vi held oss til når vi snakkar om svart økonomi og økonomisk kriminalitet. Frischsenteret har òg i ein rapport sagt at ein dreg seg unna skatt for mellom 2,9 og 10,9 milliardar kr. Det er ikkje nok med omorganisering. Når ein ser i Aftenposten Aften frå måndag, ser ein at ein får inn veldig store summar dersom ein fører kontroll.

Då er spørsmålet mitt til finansministeren: Er finansministeren så redd for å tilsetja fleire folk i staten, på kemnarkontoret og på skattekontoret, at han på ein måte ikkje vågar å taka det grepet? Eg trur ikkje omorganisering klarar å fanga opp alt dette. Ein er nøydd til å ha fleire folk som utøver kontrollen, og som går ut og gjev råd til desse folka. Dei seier faktisk at det er behov for at det offentlege gjer det. Så redsla for å tilsetja folk i staten må ikkje vera så stor.

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg tror spøreren kan ta det med ro, finansministeren er aldri redd for å få økte inntekter. Men samtidig gjør vi noe for å gjøre skattesystemet enklere, mer oversiktlig, for folk flest. Den skatte-reform som kommer, vil forhåpentligvis bidra til det.

Jeg kan bare nevne ett eksempel. I dag behandler toll-etaten nesten 100 pst. av tolldeklareringer på nettet. Papirarbeidet er borte. Det er klart at det har gitt etaten en mye bedre mulighet for å drive aktiv, oppsøkende kontroll, som vi ser eksempler på gir betydelige resultater. Så det er faktisk slik at omorganisering, flytting av kontorer, sammenslåing av kontorer, konsentrasjon om der de store grenshandelsproblemene er, der smuglerproblemene er, faktisk gir resultater i kombinasjon med bruk av ny teknologi.

Presidenten: Morten Lund – til oppfølgingsspørsmål.

Morten Lund (Sp): Det er meget godt dokumentert at samfunnet har kjempestore tap på grunn av svart økonomi. Det er også godt dokumentert at hver eneste skattekontrollør ekstra kan gi en gevinst på 3 mill. kr i året. Det er lagt fram dokumentasjon på det fra forskere både i år og i fjor. Ti nye skattekontrollører kunne gjort det unødvendig å kutte i barnepass for enslige forsørgere, f.eks. Dette er ren gevinst, og det er merkelig at det ikke gjøres noe i det enkelte budsjettet.

I enkelte bransjer, f.eks. i restaurantbransjen og i byggenæringen, plages man med alle dem som får lov til å fortsette å drive useriøst, og som gjør det omtrent umulig å drive seriøst, for dem som ønsker det. Jeg tror det er det store problemet. Dette er så smittsomt. Det sies at risikoen for å bli tatt er så liten at dette bare kommer til å øke. Ser ikke finansministeren den delen av problemstillingen?

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg tror man skal være litt varsom med å bruke tall på hva fortjenesten kan ligge på på kort sikt. Men det er klart at økt bemanning kan skje gjennom å tilføre etaten samlet sett mer ressurser, eller at etaten konsentrerer seg mer om de store kontroll-oppgavene.

Ikke innenfor noen bransje i dag kan man være trygg på at det ikke kommer plagsom kontroll. Det gjelder byggebransjen, det gjelder fiskeeksportører, og det gjelder en serie andre bransjer hvor vi har hatt til dels ganske betydelige funn gjennom en intensivert og samordnet kontrollvirksomhet.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 4, fra representanten Knut Storberget til justisministeren, vil bli tatt opp av representanten Anne Helen Rui.

Spørsmål 13, fra representanten Arne Sortevik til utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 14, fra representanten Johnny Hult til nærings- og handelsministeren, vil bli tatt opp av representanten Per Roar Bredvold.

S p ø r s m å l 1

Ågot Valle (SV): Jeg vil gå over til et område hvor situasjonen kan bli atskillig forverret i forhold til det den er i dag. Derfor har jeg følgende spørsmål til utenriksministeren:

«Det er flere positive utviklingstrekk når det gjelder menneskerettighetssituasjonen i Tyrkia. Blant annet er dødsstraffen endelig avskaffet. Det er imidlertid fremdeles grunn til å kritisere landet for behandlingen av den kurdiske minoriteten.

Hva er Regjeringas syn på kurdernes situasjon i Tyrkia i dag, og hvordan kan Norge bidra til en økt respekt for deres kulturelle og politiske rettigheter?»

Utenriksminister Jan Petersen: Som et ledd i Tyrkias EU-tilpasning er det over de siste årene vedtatt en rekke grunnlovs- og lovendringer som innebærer en radikal bedring i menneskerettighetssituasjonen i landet. Målsetningen er å bringe tyrkisk lovgivning i full overensstemmelse med de politiske vilkårene for EU-medlemskap, de såkalte København-kriteriene.

Reformarbeidet i Tyrkia fikk ny giv etter parlamentsvalget 3. november i fjor. Tyrkias nåværende statsminister var selv fengslet på politisk grunnlag på 1990-tallet. Både Tyrkias regjering og sterke krefter i nasjonalforsamlingen arbeider for å styrke menneskerettighetene og rettsstatlige prinsipper i Tyrkia. Det er en positiv utvik-

ling i Tyrkia også når det gjelder forholdet til landets kurdiske befolkning. Den væpnede konflikten i Sørøst-Tyrkia er nå over. Unntakstilstanden i området er gradvis blitt avviklet. I august i år vedtok Tyrkia en «amnestilov» om reintegrering av PKK-medlemmer unntatt personer som har vært medlemmer av organisasjonens ledende organer.

Tyrkia har også vedtatt ny lovgivning som åpner for undervisning i og på kurdisk, bruk av kurdisk språk i offentlige sammenhenger, kringkasting på kurdisk og utøvelse av kurdisk kultur. Denne lovgivningen representerer også et viktig skritt i riktig retning.

Selv om det er en stor forbedring i det rettslige grunnlaget for menneskerettighetene i Tyrkia, gjenstår det fortsatt en del når det gjelder å sette lovgivningen ut i praksis. Tyrkiske myndigheter erkjenner at de fremdeles står overfor store utfordringer. Tyrkia er inne i en fase der det er viktig med internasjonal støtte til reformarbeidet, både på det politiske og praktiske plan.

Statsministeren tok opp disse spørsmålene med den tyrkiske statsminister under sitt besøk i Ankara nylig, og viste spesielt til betydningen av å tillate bruk av minoritetsspråk.

Fra Regjeringens side vil vi videreføre norsk støtte til prosjekter i Tyrkia med sikte på demokratibygging og styrking av vernet om menneskerettigheter og rettsstatlige prinsipper. Vi understreker også overfor tyrkiske myndigheter betydningen av å sette den nye reformlovgivningen ut i livet.

Ågot Valle (SV): Jeg takker for svaret.

Det er jo helt riktig at det har foregått en del forbedringer på lovgivningssida. Allikevel kommer det nå opplysninger om at situasjonen for kurderne i Tyrkia faktisk har forverret seg. Til tross for at det har vært innført en ensidig våpenhvile fra PKKs side, fortsetter den tyrkiske staten volden og trakasseringen. Jeg vil advare mot at dersom kurderne ikke føler at de i praksis får noen bedring i sine rettigheter, kan det oppstå en farlig situasjon. Derfor har den kurdiske nasjonalkongressen lansert et «vegkart» for fred med elementer som gjensidig våpenhvile, opprettelse av en komite for fredsdialog med bred deltakelse, utviklingsplan for de kurdiske områdene og fulle kulturelle rettigheter og rett til utdanning på kurdisk i praksis.

Er utenriksministeren enig i at en av nøklene til fred i Midtøsten faktisk ligger i løsningen av det kurdiske spørsmålet? Og vil Norge ta initiativ til å få satt i gang en prosess rundt et slikt vegkart for fred som er lansert?

Utenriksminister Jan Petersen: Jeg tror vi skal være klar over den enorme dynamikken som ligger i at Tyrkia tilpasser seg kravene til et EU-medlemskap. Her er jo virkelig et av de positive, demokratibyggende og menneskerettsbyggende tiltakene som skjer i vår del av verden. Det er en dynamikk som har ført til en utvikling som jeg er enig med spørteren i at definitivt går i positiv retning.

De tiltakene som jeg mener er riktige fra norsk side, har jeg for så vidt skissert i mitt svar. Jeg kan ikke på stående fot nå ta stilling til et veikart, men jeg er enig med spørteren i at det å løse de spørsmålene som kurderne står overfor, er ett av mange viktige skritt frem til at hele regionen utvikler seg i retning av demokrati og menneskerettigheter. Det frustrerende med regionen er at det er enormt mange slike utfordringer hvor nettopp mangel på demokrati, mangel på menneskerettigheter og mangel på en økonomisk utvikling jo har ført til at det dessverre er altfor mange negative trekk.

Ågot Valle (SV): Jeg takker igjen for svaret. Jeg vil oppfordre utenriksministeren til å se seriøst på dette vegkartet, som inneholder en rekke meget konstruktive forslag. Jeg er også glad for at han påpekte at en av nøklene ligger i løsningen av det kurdiske spørsmålet.

Så er det et annet spørsmål jeg vil ta opp med ham. Det er ingen tvil om at helsetilstanden til Abdullah Öcalan på kort sikt også er et nøkkelspørsmål. Den er veldig alvorlig. Dør han på grunn av de forholdene han er omgitt av, er jeg redd det vil føre til opptøyer. En er nødt til å forstå Öcalans stilling blant kurderne. Da han entret arenaen og krevde grunnleggende kulturelle og menneskelige rettigheter for det kurdiske folket, ble han en spire til en ny kurdisk identitet – derfor det raseriet over behandlingen av ham. Kurderne sier at Öcalans helse er vår helse.

Vil utenriksministeren støtte at det nå blir sendt et uavhengig legeteam til Imrali og Öcalan?

Utenriksminister Jan Petersen: Det er grunn til å understreke at det har skjedd meget betydelige forbedringer av kurdernes situasjon i Tyrkia gjennom den siste tiden, og det tror jeg vi alle sammen er glad for. Det er, som jeg sa, også et spørsmål om selve gjennomføringen. Der kan det sikkert være ting som gjenstår.

Jeg vil samtidig si at det har vært helt klart hele tiden at vi reagerer mot vold, også den som er brukt av kurderne.

Når det gjelder Öcalans situasjon, vil jeg ikke kunne kommentere den nå.

S p ø r s m å l 2

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg har et spørsmål til finansministeren:

«Borg Bryggerier i Sarpsborg er en moderne bedrift med 200 arbeidsplasser. På grunn av høye avgifter på øl, alkoholfrie drikker og grensenær beliggenhet tapes betydelige markedsandeler til grensehandel med øl i tillegg til smugling, importert vin og brennevin. Dagens konkurransevridende rammebetingelser i norsk disfavour kan bety nedleggelse.

Hva vil statsråden foreta seg for å bedre rammebetingelsene for bryggerinæringen?»

Statsråd Per-Kristian Foss: Avgiftene på øl ble satt noe ned i budsjettet for 2002. Med Regjeringens forslag

til budsjett for neste år ville avgiftene på alle drikkevarer blitt satt ned med ytterligere 2,5 pst. reelt. I budsjettforliket med Arbeiderpartiet ble vi imidlertid nødt til å frafalle denne lettelsen. Den svenske regjeringen har ikke foreslått endringer i sine alkoholavgifter for neste år. Siden Samarbeidsregjeringen tiltrådte høsten 2001, har forskjellen mellom norske og svenske avgifter på øl blitt noe mindre.

Grensehandelsutvalget pekte på at det uregistrerte forbruket av øl, dvs. smugling, tax-free, grensehandel og hjemmeproduksjon, er relativt lite. En vesentlig del av grensehandelen foregår med varer som i liten grad er omfattet av særavgifter, bl.a. kjøttvarer og andre dagligvarer. Kostnadsnivået i Norge er gjennomgående betydelig høyere enn i Sverige. Dette skyldes i stor grad et høyt norsk lønnsnivå. Lønnskostnadene for norske industriarbeidere lå i fjor 35 pst. høyere enn de svenske.

Et stramt budsjett for 2003 har bidratt til betydelige rentenedsettelse, og den norske kronen har svekket seg i forhold til svenske kroner. Dette har gjort det mindre lønnsomt for nordmenn å handle i Sverige. For å unngå at kronen på nytt styrker seg, bør de viktigste stimulanse-ene til aktiviteten i økonomien fortsatt komme gjennom pengepolitikken. Budsjettavtalen med Arbeiderpartiet legger til rette for dette. En slik politikk er med på å bedre forholdene for alle næringer som er utsatt for internasjonal konkurranse, herunder også bryggerinæringen.

Øystein Hedstrøm (FrP): For å slå fast de faktiske forhold: Norge har Europas høyeste ølavgifter, og med budsjettforliket øker de ytterligere med 2,5 pst. Hvis Borg Bryggerier, som er et moderne bryggeri, hadde hatt samme ølavgifter som i Sverige, ville de være fullt ut konkurransedyktige og faktisk på enkelte varer kunnet produsere rimeligere enn i Sverige.

For å ta et eksempel på hvor ille dette er: Borg Bryggerier leverer juleøl til Sverige. Hvis Kari og Ola østfolding kjøpte etter bryggeribilen til de svenske systembolagene, kunne de kjøpe tilbake norske varer og spare kr 10,50 på en flaske juleøl!

Er det ikke snart på tide at vi gjør noe med disse urimelighetene, slik at de 5 300 bryggeriarbeidsplassene vi har igjen i Norge, kan forbli i Norge? Jeg minner om at vi har mistet ett stort og to mindre bryggerier alt i inneværende år. Det eneste som skjer, er at arbeidsplassene flyttes ut, men ølet blir konsumert likevel.

Statsråd Per-Kristian Foss: Denne fremstillingen av fakta er sterkt misvisende og på enkelte punkter direkte gal. Punkt 1: Det blir ikke økning av avgiftene dersom avgiftene prisjusteres. Punkt 2: Om man kjøper etter en ølbil og skal ta med seg øl tilbake til Norge, er det meget begrenset hva man får tilbake, så den reisen vil jeg faktisk ikke anbefale hvis det bare er for å kjøpe de tillatte flasker øl. Da har representanten kommet i skade for å gi råd som forbrukerne vil tape på. Punkt 3: I alle land er det nedleggelse av arbeidsplasser i ølbransjen. Det har noe å gjøre med teknologi, store enheter. Nylig har vi jo sett at et delvis norskeid bryggeri i Sverige er blitt ned-

lagt som følge av restrukturering i bransjen, og en kjent strid om samme tema i Norge dreide seg om Tou Bryggeri i Stavanger. Så at bransjer restrukturerer, er ikke noe nytt, og det har ikke noe med avgifter å gjøre.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg må bare konstatere at jeg er sterkt uenig med finansministeren. Det må da være klinkende klart at hvis avgiftene er på det samme nivået, og Regjeringen og næringsvennlige Høyre ikke følger opp med det samme avgiftsnivået som nabolandene har, får vi en negativ konkurransevridning, i norsk disfavør, og det vil selvfølgelig bety at vi taper mange industriarbeidsplasser. Jeg vil minne om at vi har mistet 21 000 industriarbeidsplasser – det er nesten norgeshistoriens største industridød – fra tredje kvartal i fjor til tredje kvartal i inneværende år. Så det finansministeren bidrar til, er å fase ut nye deler av norsk industri, i dette tilfellet bryggerinæringen.

Statsråd Per-Kristian Foss: Det er riktig at det har vært en nedgang i antall industriarbeidsplasser. Det skyldes ikke ølavgifter. Det tror jeg kanskje representanten etter en liten tenkepause er enig i. Hadde Fremskrittspartiets politikk vært realisert når det gjelder løssluppenhet i bruk av oljeinntekter, hadde vi sett atskillig større tall når det gjelder tap av industriarbeidsplasser. Derfor er et samlet Industri-Norge glad for at den type løssluppen økonomisk politikk ikke er stortingsflertallets politikk.

S p ø r s m å l 3

Gjermund Hagesæter (FrP): Eg har følgende spørsmål til finansministeren:

«I brev om sak 2003-0616, datert 29/9-03, stiller Sivilombudsmannen bl.a. spørsmål ved km-satsene for firmabilbeskatning, og ber om at satsene blir vurdert satt ned med virkning for 2003. Disse satsene fastsettes av Skattedirektoratet normalt først i månedsskiftet nov/des 2003. I brev fra Skattedirektoratet til Sivilombudsmannen, datert 4/11-03, gir skattedirektøren uttrykk for at det ikke vil bli tatt hensyn til Sivilombudsmannen sin uttalelse når satsene skal fastsettes for 2003.

Støtter statsråden denne vurderingen?»

Statsråd Per-Kristian Foss: Sivilombudsmannen skrev i sitt brev 29. september 2003 at det vil være ønskelig at satsene for 2003 fastsettes ut fra resultatet av den gjennomgang Skattedirektoratet har varslet at de skal gjennomføre.

Representanten Hagesæter stilte meg et spørsmål i brevs form om denne saken i slutten av september i år. Jeg ble spurt om hva jeg ville foreta meg i lys av Sivilombudsmannens uttalelse. Jeg svarte da at det skulle iverksettes en vurdering av flere sider av firmabilbeskatningen og tilbakeføringen av privat fordel ved bruk av næringsbil.

Det arbeidet som nå er satt i gang, er mer omfattende enn den isolerte vurderingen av nivået på kilometersatsene som Sivilombudsmannen viser til. Denne gjennom-

gangen vil imidlertid sikre at alle de forhold Sivilombudsmannen har pekt på i sin uttalelse, blir vurdert. Det vil derimot ikke være grunnlag for å trekke konklusjoner av dette arbeidet på det tidspunkt Skattedirektoratet skal fastsette de endelige satsene for 2003. Dette er bakgrunnen for Skattedirektoratets svar til Sivilombudsmannen. Jeg mener at det derfor ikke er riktig å hevde at svaret innebærer at det ikke tas hensyn til Sivilombudsmannens uttalelse. I stedet handler det om å skaffe seg et forsvarlig beslutningsgrunnlag i en komplisert og sammensatt sak.

Gjermund Hagesæter (FrP): Eg vil takke for svaret. Når det gjeld det skriftlege spørsmålet som finansministeren svarte på, blei svaret gitt før dette brevet frå Skattedirektoratet, og slik eg oppfatta det, ville finansministeren ta initiativ til ein større gjennomgang av både sjablonregelen på 13 000 km og kor mykje den enkelte skulle skatleggjast, men slik at også Skattedirektoratet skulle sjå på satsane. Det er openbert både i forhold til dette brevet som er sendt, og i forhold til det finansministeren svarer no, at ein ikkje ønskjer å ta omsyn til Sivilombudsmannen sine utsegner når satsane for 2003 skal fastsetjast, slik Sivilombudsmannen bad om. Mitt spørsmål er: Trur ikkje finansministeren at denne holdninga kan svekje Sivilombudsmannen sin autoritet?

Statsråd Per-Kristian Foss: Nei, det tror jeg ikke. Det er vår faglige vurdering, og det er Skattedirektoratet som her er fagetat, at for å kunne svare på Sivilombudsmannens spørsmål om nivået på kilometersatsene må det foretas en bredere faglig vurdering. Den vil ta tid. Vi kan ikke gi et tilfredsstillende svar på Sivilombudsmannens vurderinger før vi også har sett på andre deler av firmabil- og næringsbilbeskatningen.

Gjermund Hagesæter (FrP): Eg synest at ein har eit godt grunnlag for å ta tak i dette, og dette treng ikkje utgreiast så veldig mye. Det er openbert her at skattytarane blir skattlagde meir enn for den fordelen som ein reelt har når ein har ein firmabil. Eg vil berre ta eit enkelt eksempel: Dersom ein har ein bil til 300 000 kr, og arbeidsgivar stiller denne bilen til disposisjon for arbeidstakar, er verdien, fordelen, pr. kilometer vurdert til 7 kr. Dersom arbeidstakaren stiller ein liknande bil til disposisjon for arbeidsgivaren, er fordelen, verdien, utrekna til 3 kr. Kunne finansministeren gi eit kort svar på kvifor denne fordelen blir verdsett til 7 kr i ein samanheng og 3 kr i ein annan samanheng?

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg har forstått det slik etter praksis og reglement at tillegsspørsmål skal dreie seg om hovedspørsmålet. Hovedspørsmålet gjaldt oppfølging av Sivilombudsmannens initiativ. Det har jeg besvart. Å gå inn i en debatt om det som skal vurderes, ligger utenfor det spørsmålet jeg er stilt.

Presidenten: Det er presidenten enig i.

S p ø r s m å l 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Knut Storberget til justisministeren, vil bli tatt opp av representanten Anne Helen Rui.

Anne Helen Rui (A): «Folldal kommune i Hedmark er tilgodesett med bemannet lensmannskontor fire timer annenhver uke. Innbruddsraid og innbrudd i lokal bank har bidratt til at flere etterlyser mer tilstedeværelse fra politiets side, noe som også er intensjonen med politireformen.

Mener statsråden situasjonen i Folldal er tilfredsstillende, og finnes det noen muligheter for Regjeringen til å styrke distriktpolitiet, slik Arbeiderpartiet har tatt til orde for?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Alvdal og Folldal lensmannsdistrikt omfatter kommunene Alvdal og Folldal. Lensmannsdistriktet har sine kontorer i Alvdal.

Som en service overfor befolkningen i Folldal har lensmannsdistriktet etablert en ordning med fast kontordag, 4 timer hver onsdag, i Folldal kommune. På grunn av en langtidssykemelding, har ordningen siden våren 2003 vært redusert til 4 timer hver annen uke. Vedkommende er nå tilbake. Det at Folldal ennå ikke er tilbake med 4-timersordning hver uke, skyldes at man samtidig har fått en korttidssykemelding blant de ansatte. Distriktet vil gjeninnføre ukentlig ordning så snart vedkommende er tilbake.

Kontordagen i Folldal er ikke en beredskapsordning, men et servicetilbud hvor lensmannsdistriktet yter rådgivning, forestår utlevering av diverse skjema, pass og lignende. Tilbudet har vært relativt lite benyttet av publikum. I snitt har kontoret mottatt fra én til fem henvendelser de dagene det har vært betjent.

Lensmannsdistriktets daglige vakt og politiberedskap utøves fra kontoret i Alvdal. Utenom kontortid og i helgene samarbeider lensmannsdistriktet med fire andre lensmannsdistrikter, Tynset, Tolga og Os, Røros og Holtålen, om politiberedskapen. Dette muliggjør en døgnkontinuerlig beredskap, bestående av reservetjeneste og aktiv polititjeneste.

Politimesteren i Hedmark opplyser at det kontinuerlig arbeides for å forbedre beredskapssituasjonen i alle deler av politidistriktet. Målsettingen er at distriktet, gjennom samordning av administrative og fellesoperative oppgaver og rasjonell organisering og drift av de enkelte driftsenheter, skal frigjøre ressurser til mer operativt og publikumsrettet arbeid, i samsvar med politireformens hovedmål.

Innbrudd og innbruddsraid er dessverre en del av kriminalitetsbildet i Norge. Med spredt bebyggelse og store geografiske avstander er det umulig for politiet å fullt ut forhindre dette. Men det kan samtidig tillegges at kriminalitetsutviklingen i Alvdal og Folldal lensmannsdistrikt er meget positiv for inneværende år. Pr. 1. november i år er antallet simple tyverier redusert med 16 pst., og antal-

let grove tyverier er redusert med hele 53,7 pst., sammenlignet med tilsvarende tid i fjor.

Det er politimesterens oppgave og ansvar å sørge for en god polititjeneste i hele politidistriktet. Jeg har tillit til at Politidirektoratet og politimesteren sikrer at Hedmark politidistrikt har en god polititjeneste i hele distriktet, i tråd med politireformens målsettinger.

La meg så tilføye: Gjennom informasjon jeg har innhentet, har Alvdal og Folldal lensmannsdistrikt vært sammenslått i over 20 år, og basert på informasjon fra den lokale lensmannen har det i samme periode ikke vært noen fast bosatt politiperson i Folldal. Når det gjelder hele politireformen, ble den lagt fram av regjeringen Stoltenberg i sin tid, både når det gjelder definering av viktige mål og reformens del 1 og 2. Jeg har tidligere sagt at selv om jeg på visse punkter da var uenig, har jeg lojalt fulgt opp reformen, slik at det skulle være samsvar mellom det Arbeiderpartiet tidligere har gått inn for, og det jeg i praksis har valgt å følge opp som justisminister, ikke bare for distriktet, men for hele landet, når det gjelder bekjempelsen av kriminalitet.

Anne Helen Rui (A): Jeg takker statsråden for svaret.

I dag måles politiets arbeid i oppklaringsprosent, saksbehandlingstid og uoppklarte saker. Burde vi ikke snart begynne å måle politiarbeidet også på andre måter? Er statsråden enig i at det er en mulighet å tenke på?

Statsråd Odd Einar Dørum: Representanten reiser en usedvanlig viktig problemstilling. Jeg har tidligere sagt – jeg vil gjerne gjenta det og utdype det noe – at så lenge vi ikke har andre måleinstrumenter, bruker vi dem vi har. Men det er helt åpenbart at når det f.eks. gjelder én side ved det kriminelle landskap, det å forebygge at ungdommer blir kriminelle, kan vi ikke lett måle det i prosentuell innsats, men vi vet at gjennom godt samarbeid – altså god samarbeidsånd på norsk – kan vi få resultater. Kanskje kan vi få fram de resultatene gjennom gode og vellykte historier – og la oss kalle det den beste praksis – som vi med glede deler med andre.

Noe lignende kan vi selvfølgelig gjøre når det gjelder organisert kriminalitet, som også er veldig tidkrevende. I tillegg kan vi gjøre det gjennom den innsatsen som politiet nå gjør mange steder i Norge: De ser på kartet, de ser hvor hendelsene finner sted, og så prøver de å være der i forkant, gjerne i samarbeid med lokalbefolkningen, for både å forebygge kriminaliteten og slå raskt ned på den. Da tenker man på nye måter. Jeg skal derfor ta med meg representantens spørsmål til meg i mitt videre arbeid.

Anne Helen Rui (A): Jeg takker statsråden for det svaret også.

Jeg vet jo at politireformen skal evalueres. Blir det i den evalueringen også tatt til hensyn til og sett hvordan økonomien og eventuelt menneskelige ressurser er blitt fordelt under reformtida, og tenker Regjeringen framover, ikke bare hva gjelder politifolk, men også hva gjelder økonomi?

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er en evaluering som vi for det første må måle mot mange forhold. Vi må måle den mot hvordan man internt i politiet opplever det, hvordan folk opplever det. Vi må se på den økonomiutviklingen som har vært, og på ressursutviklingen. Det må vi få gjort på en skikkelig måte. Jeg er enig med Politiets Fellesforbunds leder, Arne Johannessen, som sier at reformen har vært svært viktig, men at det i Norge alltid er en debatt om ressurser. Da er det også viktig å måle gode eksempler på klok bruk av ressurser, og noe av det er faktisk kjernen i det spørsmålet som representanten tar opp på vegne av representanten Storberget, nemlig at det er klokt at man også lokalt – om en gjør det på sin spesielle måte – sikrer seg. Det gjør man faktisk i hele landet. Det å sikre både hus og hjem og næring er med på å forebygge kriminalitet mange steder. Så kommer politiets innsats sammen med den lokale innsatsen, og så får vi godta at både fantasi og vett – og da mener jeg vett i god forstand – er jevnt fordelt i landet. Samarbeid mellom godt lokalt vett og godt politi er avgjørende for trygghet for befolkningen. Det er det jeg legger til grunn både for reformen og mitt ansvar for politiet.

S p ø r s m å l 5

Einar Holstad (KrF): «Dersom en under 16 år utsettes for en ulykke og får en varig skade, skal menerstatning og framtidig ervervstap beregnes etter standardregler i skadeserstatningsloven § 3-2a. Det maksimale erstatningsbeløp som utbetales ved konstatering av 100 % varig medisinsk uførhet, er 40G (2 274 440 kr). Dette er mindre enn hva mange voksne får som erstatning for tilsvarende tap, og dekker ikke alltid framtidig tap.

Vil statsråden foreslå lovendring for at barn og voksne skal få et likeverdig vern mot erstatningsbetingende skader?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Det spørsmålet som er tatt opp av representanten Holstad, er ett av flere spørsmål som er drøftet i prinsipputredningen NOU 1994:20. Utredningen går inn på en rekke spørsmål som gjelder utmåling av personskadeerstatning, men er ikke en tradisjonell lovutredning med konkret utformede lovforslag. En hovedsak i utredningen er problemstillingen om en standardisering av utmålingsreglene mer generelt, som i tilfelle innebærer at også erstatningsoppgjør til voksne standardiseres i større eller mindre grad. Tanken bak er å gjøre erstatningsoppgjørene enklere.

Et annet viktig spørsmål i utredningen er hvordan fradagsreglene for ytelser fra pensjons- og forsikringsordninger bør være. Dessuten er flere enkeltspørsmål reist i forhold til reglene om utmåling av barneverstatning. I tillegg til at utredningen går inn for at det bør vurderes å øke maksimumssatsen på 40G til 45G, tas bl.a. opp spørsmålet om betydningen av barnets alder og spørsmålet om det i enkelte nærmere konkretiserte tilfeller bør gis adgang til en mer individuell vurdering enn det reglene åpner for i dag. Videre er det bl.a. reist et spørsmål om å innføre terminerstatning fram til barnet blir 18 år. Jeg

mener også at det kan være grunn til å vurdere om den nedre grensen på 15 pst. uførhet som vilkår for erstatning etter standardregelen for erstatning til barn bør opprettholdes slik den er i dag.

Representanten Holstad sammenlikner erstatningsnivået med erstatningsnivået der skadelidte er over 16 år. Det ligger i mitt svar så langt at det er grunn til å vurdere barneerstatningsregelen nærmere. Når man sammenlikner barneerstatningsregelens maksimum med et generelt erstatningsnivå, må jeg likevel framheve at barneerstatningsregelen bare gjelder for menerstatningen og det framtidige ervervstapet. Dette nevner også representanten Holstad. Det innebærer at erstatningspostene som dekker skadepåførte utgifter, lidte og framtidige, blir utmålt etter vanlige regler. Dette kommer som et tillegg til den standardiserte barneerstatningen. I mange erstatningsoppgjør er utgiftserstatningen en betydelig post.

Flere av spørsmålene som er problematisert i den nevnte personskadeutredningen, kan det være aktuelt å få utredet nærmere med sikte på å få utarbeidet helt konkrete lovforslag. Blant annet gjelder dette helt klart for barneerstatningsregelen. En del av dette arbeidet vil være å vurdere hvilket nivå maksimumssatsen bør ligge på i dag, f.eks. 45G eller et eventuelt høyere nivå.

I det videre arbeidet kan det være aktuelt å opprette et lovutvalg for å utarbeide konkrete lovforslag om disse spørsmålene. Jeg tar sikte på å avklare den videre framdrift av den saken som her er tatt opp, og som er besvart av meg, over årsskiftet.

Elisabeth Røbekk Nørve hadde her overtatt presidentplassen.

Einar Holstad (KrF): Jeg takker for svaret. En av anbefalingene i NOU 1994:20 var å vurdere å opprette et organ som etter anmodning fra en eller begge parter i en forsikrings sak om personskadeerstatning skulle ha kompetanse til å gi rådgivende uttalelser om medisinske spørsmål. Til tross for positiv tilbakemelding fra statsråd Dørum i 1999 er organet ennå ikke etablert. Hvordan vil statsråden forklare dette?

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er riktig. Departementet la den gang ned en god del arbeid i dette spørsmålet, etter at det ble forsert framfor andre spørsmål i NOU 1994:20. I departementet ble det i 1999 også utarbeidet et konkret lovutkast som la til rette for etablering av et slikt organ i bransjeregi, underlagt visse regler og offentlig kontroll for å sikre nødvendig uavhengighet. Etter samråd med bl.a. både Forsikringsforeningen, Legeforeningen og talsmenn for skadelidte og forbrukersiden ble arbeidet lagt til side for å avvente Røsæg-utvalgets utredning. Man ønsket å behandle spørsmålet videre der. Røsæg-utvalgets innstilling er trykt i NOU 2000:23, Forsikringssselskapers innhenting, bruk og lagring av helseopplysninger. Utvalget foreslår at det etableres en nøytral instans for oppnevning av medisinsk spesialist og et veiledende medisinsk faglig organ. Oppfølgingen av denne delen av NOU 2000:23 er lagt til Helsedepartementet og

vil bli sett i sammenheng med oppfølgingen av NOU 2001:12, Om rettsmedisinsk sakkyndighet i straffesaker.

Einar Holstad (KrF): Jeg takker statsråden for svaret.

Ut fra min kjennskap til denne problemstillingen håper jeg at statsråden kan bidra til å få en fortgang, eventuelt få en sak fram, slik at vi kan imøtekomme det behovet som tydeligvis finnes i landet vårt på dette området.

Statsråd Odd Einar Dørum: Som jeg har gjort rede for, er saken krevende – lovteknisk og arbeidsmessig. Så har den også «vandret», av grunner jeg ikke hadde oversikt over da jeg gav svaret i 1999. Jeg har gjort rede for denne vandringen og skal på behørig vis ta de initiativ jeg kan ta, for at vandringen bringes fram til en klok avslutning.

Spørsmål 6

André Kvakkestad (FrP): «Misbruk av politiets nødnummer 112 er et problem som viser seg vanskelig å bekjempe. Ved siden av at det krever ressurser å håndtere alle disse anropene, kan det også blokkere for at nødvendige samtaler kommer inn. Personer kan ikke straffes for å misbruke nødnummeret med mindre dette medfører en konkret utrykning. Dermed er ikke straffemuligheten reell bl.a. der en har gjengangere en vet ikke behøver utrykning.

Hva vil statsråden gjøre for å løse dette problemet?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Som ansvarlig for samordning mellom nødetatene brann, politi og helse har Justisdepartementet i samarbeid med berørte departementer igangsatt en utredning, «Forenkling og effektivisering av nødmeldetjenesten», som vil være ferdig våren 2004. Den gjelder bl.a. dagens organisering av nødmeldetjenesten, overgang til eventuelt ett nødnummer, tilgjengelighet for publikum og tiltak for å bedre sikkerheten for nødkommunikasjonsformidling i telenettet. Problemstillingen som representanten Kvakkestad tar opp i sitt spørsmål, forventes å bli vurdert i utredningen.

Jeg vil gi noen faktaopplysninger om nødnummerbruket: Resultatene fra en undersøkelse som ble gjennomført høsten 2001, viser at feil og misbruk av nødnummer dessverre er utbredt.

Landets nødsentraler mottok i overkant av 1,7 millioner meldinger eller anrop i løpet av år 2000, av disse fikk politiet ca. 1 million. Om lag 78 pst. av disse – hos politiet 92 pst. – karakteriseres som feilmeldinger, feil bruk eller misbruk av nødmeldetjenesten.

På tross av dette viser tallene at befolkningens reelle behov tilsvarer nesten 386 000 meldinger – hos politiet 83 000 – som utgjør om lag 1 058 reelle anrop i døgnet, hos politiet 227, hvorav halvparten – hos politiet 22 pst. – førte til en utrykning.

Jeg vil også gi noen kommentarer om det som her er betegnet som «misbruket»:

(Statsråd Dørum)

En undersøkelse gjennomført i 1999 ved seks politidistrikter i Midt-Norge konkluderte med at feilansropene til politiets nødnummer 112 hovedsakelig fordeler seg i tre kategorier:

1. Teknisk eller menneskelig feil – herunder fra barn som feilringer.
2. Anrop fra personer som tror de kan ringe til politiet med generelle henvendelser, eller som mener bagatellmessige saker kvalifiserer til nødansrop.
3. Anrop med falske opplysninger som gjøres bevisst for at politiet skal rykke ut.

Undersøkelsen viser at årsakene til feilansropene er svært sammensatt, og at det kun er en begrenset del som er bevisst misbruk av nødnummeret. Dessuten vil det være slik at de vilkår straffeloven stiller, begrenser politiets mulighet til en straffereaksjon. Det er også en kjensgjerning at etterforskning av slike saker ofte er uforholdsmessig ressurskrevende.

Det er imidlertid likevel viktig at politiet reagerer. I mange tilfeller oppsøker politiet de aktuelle personene, eller foreldrene til barn og unge som misbruker nødnummeret, for å forklare alvoret i saken. Man opplever at dette har gitt god effekt, uten at det har blitt opprettet straffesak.

Selv om det er noe begrensede muligheter til å avhjelpe misbruksproblemet, vil jeg gjerne nevnte et tiltak som jeg forventer stor effekt av. Det gjelder innføringen av politiets nye servicenummer 02800 og de kampanjene som er gjennomført for å gjøre dette kjent. Undersøkelser som er foretatt, viser ifølge Politidirektoratet en markant økning i bruken av dette nummeret.

André Kvakkestad (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

I Haugesunds Avis 13. november var det et oppslag om at også politiet følte at det var et problem at personer i voksen alder hadde stadige oppringninger til politiets nødnummer – dette var riktignok ikke i de politidistriktene statsråden refererte til, men i Sunnhordland politidistrikt. Der går det fram at det er et ønske om ikke bare å kunne foreta samtaler med dem som misbruker nødnummeret, men også å kunne ha et ris bak speilet, nemlig en straffesanksjon. Dette er ikke mulig etter det nåværende lovverk. Vil statsråden vurdere å justere lovverket?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg vil ikke gå inn på detaljer, men jeg vil selvfølgelig i samråd med Politidirektoratet når vi skal ta opp dette spørsmålet, som er nøye knyttet sammen med politireformen, se på om det er andre reaksjoner som trengs for å hjelpe til og slå ned på misbruk. Jeg skal ikke stille meg i veien for praktiske former for det, men jeg vil at politiet først og fremst gjennom andre virkemidler, slik som å sørge for at den brede allmennhet er informert om at man ikke skal bruke 112, men 02800, har kontakt med dem som misbruker det. Om det så skulle vise seg at det er gjengangere, som jeg forstår at representanten er opptatt av, og at vi i den

sammenheng må se på virkemidler, er jeg åpen for å vurdere det.

André Kvakkestad (FrP): Jeg takker statsråden for det svaret også.

Det som er dilemmaet i slike saker, er at dersom man rykker ut og dette er misbruk av et nødnummer, har man mulighet til å ha en straffesanksjon. Men dersom man kommer fram til at personen ikke har behov for utrykningen, da er det ikke mulig å bruke lovverket i den straffemessige sammenheng. Det kan vel ikke være slik at statsråden anbefaler politiet å foreta utrykninger kun for å få lov til å benytte seg av lovverket, altså en straffesanksjon?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg har nå gjort rede for at det er et begrenset antall situasjoner hvor vi har det vi kaller for det svært aktive og kynisk bevisste misbruket. Jeg oppfatter det slik at det er det representanten Kvakkestad mener å ta opp.

Jeg har sagt i et tidligere svar at jeg diskuterer gjerne med Politidirektoratet hva som kan være effektive midler for å bekjempe dette, men det må også være slik at politiet kan gjøre en innsats som er forholdsmessig fornuftig, for å stoppe dette, også i forhold til annen innsats politiet skal gjøre. Men er det praktiske muligheter her som vil være til hjelp, har jeg sagt – og jeg gjentar det – at det diskuterer jeg gjerne med Politidirektoratet. Vi må gjøre det vi kan, ikke bare ved god folkeopplysning og god oppdragelse, som jeg gav eksempler på, men vi må også se på andre nødvendige tiltak. Det er jeg åpen for å vurdere.

S p ø r s m å l 7

Finn Kristian Marthinsen (KrF): «Drosjenæringen i Drammen forteller om en eksplosiv økning i antallet pirattaxier. Det hevdes at pirattaxinæringen omsetter for om lag 200 mill. kr årlig. Næringens inntekter rapporteres ikke til likningsmyndighetene og unndras dermed beskatning. Førerne av pirattaxi har videre ikke forsikring som ivaretar hensynet til passasjerene om det skulle skje en ulykke.

Hvordan vurderer statsråden utviklingen i pirattaxinæringen, og mener statsråden det er behov for tiltak for å komme næringen til livs?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Det har fra flere politidistrikter de senere årene blitt rapportert om en økning i antallet ulovlige pirattaxier – og jeg vil kalle det for ulovlig pirattaxier og ikke en næring. Denne utviklingen gir grunn til bekymring for så vidt som det, slik representanten Marthinsen peker på, innebærer flere typer lovstridige forhold. Både det offentlige, gjennom problemet med «svart» omsetning, og enkeltpersoner som benytter pirattaxi, gjennom manglende sikkerhet og trygghet, påføres betydelige ulemper gjennom denne ulovlige virksomheten.

Tiltak mot pirattaxi faller inn under flere myndigheters ansvarsområde, hvilket tilsier at en effektiv bekjempelse forutsetter et aktivt samarbeid mellom de ulike organer for iverksettelse av de tiltakene som skal til både for å forebygge og følge opp etterpå med nødvendige tiltak. Videre er dette et område hvor det i særlig grad skal fokuseres på samspill med publikum for å finne løsninger. Aktiv informasjon til publikum om manglende sikkerhetstiltak, forsikring og kontroll er et virkemiddel som har vist seg å ha god forebyggende effekt.

Andre virkemidler som erfaringsmessig har vist seg å dempe virksomheten, er aktiv bruk av skilt som setter forbud mot parkering eller stopp, samt fysisk sperring av de områder hvor bilene henter sine passasjerer. Et annet tiltak er å redusere behovet for den ulovlige virksomheten gjennom økt lovlig transportkapasitet, som flere lovlig taxier, eller økt kollektivtransport i de utsatte områdene.

Totalt sett vil en samordnet innsats av både forebyggende tiltak og en streng og konsekvent straffeforfølgning av de ulovlige forholdene som er knyttet til virksomheten, være av stor betydning.

Politiet arbeider aktivt for å stoppe piratdrosjene, og det er i flere politidistrikter igangsatt tverretattlig samarbeid for å bekjempe den ulovlige virksomheten. Politimesteren i Søndre Buskerud opplyser at det også i dette politidistriktet er etablert tverrfaglig samarbeid med bl.a. Drammen kommune og transportnæringen. Politiet i Drammen har videre ført en restriktiv holdning til oppsatte forbudsskilt, med konsekvent håndhevelse og bøtelegging av pirattaxisjåførene. Det planlegges også flere konkrete aksjoner rettet mot virksomheten i tiden framover.

Jeg har tillit til at Politidirektoratet og politimestrene tar utviklingen i pirattaxinæring – der må jeg korrigere meg selv: utviklingen med bruk av pirattaxi – alvorlig, og gir området den nødvendige prioritet og oppfølging.

Finn Kristian Marthinsen (KrF): Ja, jeg kan i stor grad slutte meg til det statsråden sier, og takker for svaret.

Jeg er også enig i at «næring» sikkert er et upassende ord i denne sammenheng, fordi dette er av de tingene som er ulovlig, og da bør det heller ikke være noen næring.

Det som jeg synes er viktig – det er mange vesentlige momenter i det statsråden har svart – er at det understrekes nødvendigheten av at man gir dette fagområdet, eller manglende fagområdet, den nødvendige oppfølging, slik at flere etater samarbeider. Det har vært skrevet, senest i går i Aftenposten Aften, og i Drammens Tidende, også i går, om at politiet nå vil se på dette med patruljer og annen oppfølging, kanskje nå spesielt i tiden fram mot jul når det er lange køer og også drosjenæringen har et spesielt ansvar for å sørge for at folk ikke blir stående for lenge og vente.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg har merket meg det representanten har registrert i Aftenposten Aften, og jeg

kjenner fra før til at politiet bl.a. i Oslo i samarbeid med næringen har gjort tiltak. Jeg vil også vise til det utmerkede næringen her i Oslo har gjort, ved å sørge for at man ordner køer og ved at man på viktige tider av året har vakter til stede for å ha kontroll over dette. Jeg kjenner også til slike initiativ andre steder.

Stikkordet er nettopp samarbeid mellom den seriøse transportnæringen og politiet, og at publikum har kunnskap. Jeg tror det er viktig at publikum får kunnskap om hva man i ytterste fall kan risikere med pirattaxi. Jeg tror det er viktig med et samarbeid med næringen. Og jeg tror det er viktig at man, som jeg sa i mitt første svar, samarbeider tverretattlig, og jeg har gitt eksempler på det. Jeg synes at det politiet i Søndre Buskerud har gjort i så måte, er utmerket – også de tiltakene som de har gitt meg informasjon om at de gjennomfører. Derfor har jeg også sagt at jeg stoler på at politiet gjør denne jobben bra, fordi de vet at i samarbeid med andre får de også mer igjen for politiresursene enn om de gjør dette alene.

Finn Kristian Marthinsen (KrF): Jeg takker igjen for svaret fra statsråden.

La meg bare som en siste oppfølging av dette understreke at statsråden i svaret sier at det bør være «en streng og konsekvent straffeforfølgning av de ulovlige forholdene».

Jeg tillater meg da å spørre, fordi jeg ikke vet det, om hva den strenge straffeforfølgningen består i. Personlig stiller jeg meg spørsmålet: Burde man ikke f.eks. inndra førerkortet til disse personene? Burde man gå så langt som å beslaglegge pirattaxibilen? Og ikke minst lurar jeg på dette med beskatning av den såkalt svarte inntekten. Så langt jeg har fått opplyst, og som det er blitt meddelt gjennom avisen i Drammen, sier skatteetaten at dette ikke er noe de prioriterer. Har statsråden noen synspunkter på disse forholdene?

Statsråd Odd Einar Dørum: Norsk lovgivning har en rekke lovhjemler som når de brukes, og bl.a. brukes i et samarbeid mellom etater, gir betydelige resultater. Det har vi bl.a. sett i de såkalte restaurantaksjonene som har vært gjennomført bl.a. her i hovedstaden. Det er det jeg sikter til. Det er nettopp det tverretattlige som er viktig. Hvis det er slik at viktige etater kan trekkes inn i dette, og dette kan utvikles videre, er det en tankegang jeg selv er tilhenger av. Vi har sett gode effekter av det i bekjempelsen av useriøs virksomhet innenfor en seriøs bransje, altså i reiselivsbransjen og i restaurantnæringen.

Jeg tar med meg representantens momenter og oppfordring i det videre arbeidet som jeg skal gjøre med disse spørsmålene.

S p ø r s m å l 8

Harald T. Nesvik (FrP): Jeg vil få lov til å stille den ærede helseminister følgende spørsmål:

«Apotekene er blitt forelagt en ny oppgjørsavtale som innebærer at det skal tas kopi av ikke-ferdige ekspederte blåresepter, ordne disse i en bestemt rekkefølge og sende

dem til trygdekontoret ved hvert oppgjørstidspunkt, to ganger pr. måned. Siden det må tas kopi på begge sider av ca. 7,5 millioner resepter, innebærer dette nesten 15 millioner kopieringer. Anslagsvis vil dette koste ca. 150 mill. kr.

Vil statsråden stoppe dette forslaget, som fortøner seg som meningsløst?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg er enig i at dagens løsning med kopiering av resepter som kan fornyes, er veldig ressurskrevende og tungvint både for apotekene og for trygdeetaten. Trygdeetaten er avhengig av tilgang til tilstrekkelig dokumentasjon som viser det konkrete grunnlaget for den enkelte utbetaling. Dette er dokumentasjon som i dag bare finnes på blåresepten.

På den blå resepten er det ført opp hva legen har forskrevet og i hvilken mengde. Videre kvitterer pasienten for det som er mottatt på resepten. Disse opplysningene går ikke fram av informasjonen fra apotekenes datasystemer. Den informasjonen som produseres i disse datasystemene, er den informasjon som framkommer på samleregningen. Denne inneholder formalia i forhold til det som er utlevert, slik som medlemmets navn, utleveringsdato, utleveringsmengde, pris og forskrivende lege. Denne informasjonen fra apotekenes datasystem bekrefter verken legens forskrivning eller at legemidlet er mottatt av pasienten. Trygdeetaten har derfor ikke mulighet til å kontrollere grunnlaget for utbetalingene uten at en kopi av blåreseptene følger med som bilag til samleregningene.

Riksrevisjonen har påpekt at Rikstrygdeverket foretar oppgjør uten at kravene er tilstrekkelig dokumentert med bilag. Det er følgelig av hensyn til Riksrevisjonens krav at apotekene er bedt om å vedlegge reseptene ved hver sendte regning til trygdeetaten. Dette innebærer at resepter som kan fornyes, og som kunden derfor beholder selv, må kopieres.

Norges Apotekerforening og Rikstrygdeverket har hatt en dialog om ulike løsninger for å samle inn tilstrekkelig dokumentasjon for den enkelte utbetaling. Rikstrygdeverket har etter å ha vurdert ulike alternativer funnet at kopiering av reseptene er den beste løsningen på å skaffe tilstrekkelig dokumentasjon for oppgjøret.

Løsningen hvor alle fornyede resepter må kopieres, er en midlertidig løsning inntil elektroniske resepter blir innført. Når de elektronisk innsendte oppgjørene er vedlagt elektroniske resepter, foreligger det en løsning som kan forenkle innsamling av den dokumentasjonen som er nødvendig, og som oppleves som hensiktsmessig både for apotekene og for trygdeetaten.

Jeg synes ikke denne løsningen er tilfredsstillende. En overgang til bruk av elektroniske resepter må derfor være en høyt prioritert oppgave.

Jeg vil i et møte med Rikstrygdeverket senere i dag drøfte mulige alternative løsninger på kort sikt, og hvordan en kan sikre en samordnet og god framdrift på det som må bli den framtidige løsning, nemlig elektroniske resepter. Jeg vil nøye følge med i hvordan ordningen med dokumentasjonen av resepter fungerer, både for trygdeetaten og for apotekene.

Harald T. Nesvik (FrP): Jeg vil takke statsråden for et langt på vei positivt og imøtekommende svar. Jeg forstår at statsråden ikke kan si seg enig med meg i at det virker som et meningsløst forslag. Det aksepterer jeg. Men jeg håper det kommer noe ut av det møtet som er varslet senere i dag.

Det er med respekt å melde lite fornuftig bruk av farmasøytisk ekspertise og ressurser innenfor apoteknæringen at en stor del av arbeidsdagen faktisk skal gå med til å kopiere. Det er mulig hensikten er å fagutdanne kopieringspersonell innenfor helsevesenet og apoteknæringen, men det er i hvert fall ikke fornuftig bruk av ressurser.

Spørsmålet mitt videre til helseministeren er: Hva slags framdrift ser man for seg for å få en endelig avklaring på dette spørsmålet? Vi skal nå inn i en budsjettbehandling her i huset. Så hvis ikke disse tingene kan løses, har vi da en mulighet til å ta dette opp og tvinge fram en løsning.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det er to viktige hensyn som her står mot hverandre. På den ene siden er det nødvendig for trygdeetaten å ha et tilstrekkelig grunnlag for å kunne kontrollere utbetalingene. På den andre siden må dette systemet være praktikabelt og oppleves rasjonelt både for etaten selv og for apotekene. Jeg konstaterer at man her har kommet fram til en modell som ikke åpenbart ivaretar disse hensynene på en balansert måte, og det er grunnlaget for min dialog med Rikstrygdeverket. Jeg tror ikke jeg vil si noe mer om framdriften enn at det etter mitt syn er viktig å få til både en praktikabel kortsiktig løsning og fortgang i det som må bli framtidens løsning på dette området, nemlig elektroniske resepter.

Harald T. Nesvik (FrP): Nå kjenner helt sikkert helseministeren rutinene i Rikstrygdeverket bedre enn undertegnede gjør, og slik sett har jeg stor tiltro til at det kan komme noe ut av det. Jeg håper virkelig at denne saken kan løses.

Man ser for seg muligheten for elektroniske resepter i et to–tre års perspektiv. Da kan vi faktisk snakke om en oppsamlet sum i utgifter for apotekene på bortimot 450 mill. kr – hvis det tar tre år, og kostnaden på 150 mill. kr er korrekt. I den forbindelse vil dette i det alt vesentlige skyves over på norske pasienter i form av økte egenandeler.

Avslutningsvis har jeg et spørsmål til helseministeren. Dette vil forbruke veldig mye tid i apotekene. Vi vet at pr. i dag sliter allerede fire av ti apotek økonomisk. I den forbindelse vil man her bli påført ytterligere utgifter. Er statsråden enig med undertegnede i at det å bruke farmasøyer til å kopiere og sende inn kopier til Rikstrygdeverket er en lite hensiktsmessig måte å bruke en begrenset ressurs på?

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg først si at jeg ikke går god for de tallene som representanten Nesvik nå refererer og multipliserer. Det reflekterer i så fall en meget høy pris pr. kopi – men det skal jeg la ligge.

Jeg kan heller ikke gå god for hans resonnement om at slike kostnader automatisk blir veltet over på pasientene i form av økte egenandeler. Egenandelene fastsettes som kjent gjennom vedtak i budsjettprosessen her i huset. Men når det er sagt, deler jeg representanten Nesviks oppfatning av at omfattende kopieringsoppgaver neppe er veldig god bruk av farmasøytisk personale, som er en knapphetsressurs i Norge.

S p ø r s m å l 9

Aud Gaundal (A): Jeg vil stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Fjørfebransjen i Norge melder at det mangler egg for å dekke juleetterspørselen. Bransjen har søkt SNT om dispensasjon til å forlenge holdbarhetsmerkingen med fire dager i ukene før jul, men fått avslag. Norske egg har sannsynligvis den beste smittestatusen i verden og er fri for salmonella. Ved manko på egg er alternativet import fra land med vesentlig dårligere smittestatus på egg og fjørfe, og dermed med større risiko for forbruker.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre norske forbrukere trygge egg til jul?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg kan glede representanten Gaundal og alle andre som måtte ha vært bekymret for julebaksten, med at det blir egg til jul.

Helsedepartementet har gitt dispensasjon til å forlenge holdbarhetsdatoen for egg – dette for å sikre en tilstrekkelig tilgang på egg til jul. Den forlengede holdbarhetstiden vil ikke medføre noen økt helserisiko for befolkningen.

De tidligere dispensasjonene er blitt gitt under den forutsetning at eggbransjen etablerer et forsyningsapparat som er i stand til å betjene den økte etterspørselen som er ved jule- og påskehøytidene. Det har blitt satt i gang en rekke tiltak, men på grunn av økt etterspørsel av egg i 2003 har de vist seg ikke å være tilstrekkelige. Helsedepartementet har derfor funnet det riktig av hensyn til forbrukerne å gi dispensasjon fra kravene om holdbarhetsmerking. Departementet har samtidig understreket at bransjen for fremtiden ikke kan påregne rutinemessige dispensasjoner, og at den følgelig må søke andre måter å dekke økt etterspørsel på, som f.eks. gjennom økt import av egg fra trygge importland.

Aud Gaundal (A): Jeg takker for et utmerket svar. Jeg synes det illustrerer at det går an å ta fornuftige politiske grep.

Nå er det slik at bransjen sjøl er innforstått med at de må sette i verk en del tiltak for å prøve å øke eggproduksjonen før jul. Jeg vet at de bl.a. har sagt at høns som skulle vært slaktet, er i produksjon på grunn av mangel på egg. Jeg er glad for at det sies at det er riktig av hensyn til forbrukerne å gi en slik dispensasjon. Jeg ser også at det kan være snakk om import ved senere anledninger, men da import fra land som er trygge for smitte. Nå er det faktisk bare Sverige og Finland i vårt nærrområde som f.eks. ikke har salmonella. Erfaringene viser at de har det

samme problemet som oss. Men som sagt, jeg synes dette var et veldig godt og greit svar.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Tilleggsmerknaden foranlediger ikke noe nytt svar fra min side.

S p ø r s m å l 10

John I. Alvheim (FrP): Jeg har følgende spørsmål til den ærede helseminister:

«Styreleder i Helse Nord uttalte til TV 2s nyhetssending kl. 18.30 onsdag 12. november at politisk mykhet er en trussel mot sykehusreformen, han advarte videre helseministeren mot å la seg rive med av følelser, og han fryktet at politisk mykhet kan velte hele sykehusreformen.

Vil statsråden akseptere denne type politiske uttalelser fra styrelederen i Helse Nord?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Sykehusreformen legger til rette for nasjonal politisk styring av spesialisthelsetjenesten og helseforetakene. Det må ikke reises tvil om dette. I siste omgang vil det være Stortinget som bestemmer hva som skal være innhold og innretning av denne styringen. Vi skal være på vakt mot ytringer som kan underminere dette.

På den annen side er organiseringen av foretakene et nytt system som skal utvikles med utgangspunkt i det ansvars- og fullmaktssystemet som den nye loven fastsetter. Et sentralt element i denne sammenheng er at det skal skje en overordnet politisk styring av sykehusene, og at dette skal kombineres med at det enkelte helseforetak får forutsigbare rammer for driften. Bak dette ligger det en oppfatning om at dette er den beste måten å sikre aktiv gjennomføring på av de mål og rammer som overordnede politiske organer fastsetter. Jeg vil også føye til at lovens system åpner for at sykehuseier kan gripe inn i enkeltsaker hvis disse er av vesentlig karakter, og da gjennom foretaksmøtet.

Det må ikke etableres en forståelse av at enhver inn gripen i enkeltsaker er i strid med modellen. Men jeg understreker at hvis omfang og innretning av slike inngrep truer foretakenes mulighet for en helhetlig og rasjonell planlegging av deres drift, er sentrale elementer ved modellen truet.

Det er viktig at alle aktører er med på å underbygge den styring som helseforetaksmodellen forutsetter fra de politiske nivåene. Men det er også viktig at en ny modell som nå skal sette seg, gir aksept for drøfting av hva som vil være gode løsninger, både sett ut fra et pasientperspektiv og ut fra at tjenesten skal være under politisk styring.

Jeg har sett gjennom det innslaget på TV 2-nyhetene som representanten Alvheim refererer til. Selv om uttalelsene fra styreleder Førde til en viss grad har bakgrunn i en enkeltsak i den offentlige debatt og må ses i lys av nyhetssendingen på TV 2 den 12. november, er de også et generelt innlegg i en offentlig debatt. Jeg ser dermed uttalelsene fra styrelederen for Helse Nord som et inn-

spill i en systemdebatt om ansvarsforhold mellom det politiske nivået og foretakene. Jeg synes at vi bør ha en romslighet for at det føres en aktiv systemdebatt, bygd på et felles ansvar for at innhold, form og eventuell kopling opp mot enkeltsaker ikke er slik at de ansvarlige politiske organenes rolle i foretaksmodellen direkte eller indirekte undermineres. Jeg har ved min praksis vist at jeg ikke viker tilbake for å bruke denne myndigheten som Stortinget har gitt meg.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg ikke er tilfreds med. Som sjef for foretakene burde helseministeren komme med en reaksjon.

Jeg ble virkelig provosert av uttalelsene fra styreleder i Helse Nord, hvor han uttalte at politisk mykhet er en trussel mot sykehusreformen, og over at han videre tillater seg å advare helseministeren mot å la seg rive med av følelser. Denne type politisk innblanding fra en styreleder i et helseforetak aksepterer jeg ikke, og det bør heller ikke helseministeren gjøre. Styrelederen i Helse Nord må tydeligvis ha misforstått sin oppgave når han gir uttrykk for at sykehusene skal være fristilt fra politisk styring. Hvis det skulle være en gjengs oppfatning blant de øvrige styrelederne i de regionale helseforetakene, bør de snarest finne noe annet å gjøre.

Jeg spør igjen: Vil helseministeren foreta seg noe i forhold til styrelederen i Helse Nord?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg har snakket med styrelederen i Helse Nord om dette innslaget, og jeg kan forsikre representanten Alvheim om at styrelederen i Helse Nord *ikke* har den oppfatning at sykehusene er fristilt fra politisk styring. Jeg vil også be om at når hans uttalelser blir diskutert, skiller man mellom det han selv sa i direkte tale i intervjuet, og det som var referert av reporter. For min del vil jeg, uavhengig av hva som sies i debatten, ikke la meg rive med av følelser når det gjelder sykehusdebatten. Jeg vil forvalte den myndighet som Stortinget har gitt meg, og jeg vil forsøke å styre både med hodet og hjertet.

John I. Alvheim (FrP): Jeg har også sett intervjuet, det han har sagt, og det som er tilføyd, og jeg kan ikke finne slike formildende omstendigheter som helseministeren gjør. Som sagt, og jeg gjentar: Jeg vil ikke akseptere dette, for det kan til de grader ødelegge reformen hvis vi nå skal få styrelederen på banen med kritikk av sin egen eier. Det kan ikke aksepteres, og jeg mener fremdeles at dette må heller ikke helseministeren akseptere.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg tror at representanten Alvheim og jeg da vurderer innholdet og intensjonen i det Olav Helge Førde i dette tilfellet har sagt, på litt ulik måte, og det synes jeg må være greit. Jeg er imidlertid enig med representanten Alvheim i at det er klart det vil gå en grense for hva en styreleder kan ytre mot eier, i forhold til fortsatt å ha dette oppdraget. Det vil jeg være meg bevisst også for framtiden.

S p ø r s m å l 1 1

Steinar Bastesen (Kp): Jeg har følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Man registrerer med undring at mange nettselskap, i en tid med sterkt økende kraftpriser, øker nettleien i både fastledd og energiledd. Det fremstår i dag som svært urimelig at nettselskapene utnytter sin monopolsituasjon til å hente ut en stor profit.

Hva akter statsråden å gjøre for å sikre forbrukerne mot den urimelige prissettingen på nettleie, og vil det bli tatt skritt for å sikre et offentlig eierskap over nettselskapene?»

Statsråd Einar Steensnæs: Siden dette er et litt omfattende tema i forhold til spørretimen, ber jeg om presidentens tillatelse til å gå noe utover den reglementerte talletid.

Presidenten: Det går bra.

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg takker for det.

Jeg vil innledningsvis presisere at inntektene til et energiselskap fra nettleien er uavhengig av inntektene fra strømsalg. Et energiselskap kan ikke ta igjen tapte inntekter på strømsalg ved økt nettleie.

I hvert forsyningsområde har det lokale nettselskapet monopol på å transportere strøm til forbrukerne. Norges vassdrags- og energidirektorat regulerer inntektene nettselskapene kan få, og nettselskapene tar inn inntekten gjennom nettleien som den enkelte kunden betaler.

Inntektsrammen er basert på historiske kostnader og verdier for hvert enkelt selskap. Årlig justeres inntekten for inflasjon, rente, markedspris på krafttap og kostnader for nyinvesteringer. Rammen reduseres hvert år med et effektivitetskrav.

Når transportert strømmengde reduseres, vil nettselskapets inntekt falle, fordi deler av nettleien er avhengig av forbruket. NVE gir nettselskapene mulighet til å øke satsene for nettleien for at inntektene ikke skal falle for langt under den inntekt NVEs regulering har tillatt. Nettselskapene kan dermed øke nettleien i perioder med midlertidig lavt forbruk. Dette er i hovedsak årsaken til justeringen i satsene for nettleien. NVE har imidlertid påbudt nettselskapene å redusere nettleien dersom inntekten over tid øker utover den tillatte rammen, f.eks. på grunn av et midlertidig høyere forbruk. Nettselskapene skal forsøke å holde nettleien mest mulig stabil.

I 1997 ble det nåværende reguleringsregimet basert på inntektsrammer innført. NVEs regulering av nettselskapene gir incentiver til effektiv drift. Ifølge NVE har en rekke nettselskaper valgt å ha samlede inntekter lavere enn det inntektsrammen har tillatt. De siste årene har selskapene, uavhengig av eierskap, fokusert mer på effektiv ressursbruk. Dette kan kanskje være den viktigste grunnen til at nettleien har økt de siste årene.

Uavhengig av om nettleien økes eller reduseres, vil det alltid lønne seg for den enkelte forbruker å redusere forbruket, slik at den samlede utgiften til strøm blir min-

dre. En vil spare på utgiftene til kraftkjøp og utgiftene til nettleie. En forbruker som sparer, vil få lavere utgifter til nettleie enn en som ikke sparer. Et generelt lavere forbruk vil bidra til lavere sats for nettleien på lengre sikt.

Jeg vil imidlertid også vise til St.meld. nr. 41 for 2002-2003, Om tariffar for overføring av kraft og tovegs-kommunikasjon, som bl.a. omtaler prinsippene for robust og enkel nettleie. En nettleiemodell der fastleddet dekker en større andel av nettkostnadene, kunne gjort nettselskaperens inntekter og kundenes kostnader mer stabile og robuste mot endringer i forbruket. En slik modell ville imidlertid ha uønskede virkninger. For eksempel ville en nettleie med et høyt fastledd ramme kunder som benytter alternative fyringskilder, kunder som har mindre boliger, og kunder med et relativt lavt energiforbruk. En nettleiemodell hvor energileddene i større grad gjenspeiler det marginale tapet, oppfyller imidlertid i større grad hovedmålet med fastsettelsen av nettleien, som er effektiv utnyttelse og utvikling av nettet.

Jeg synes det er meget forståelig at mange reagerer på årets økning i nettleie hos mange nettselskaper, sett i forhold til de høye kraftprisene vi opplevde sist vinter. Og tidspunktet for økningen av nettleien synes heller ikke alltid å være like velvalgt. Samtidig har jeg forståelse for at nettselskaperne over noe tid ønsker å ta de inntekter som reguleringen gir adgang til. Det gir bl.a. bedre grunnlag for å gjennomføre nødvendige nettinvesteringer i årene framover og dermed sikre en forsvarlig drift av nettet. Jeg forventer imidlertid at nettselskaperne og eierne har et helhetsperspektiv, for bl.a. å skape tillit til kundene, når de fastsetter sin strategi for nettleien.

Sommeren 2002 bad departement NVE om å gjennomføre prinsipielle og faglige analyser av modeller for regulering av nettvirksomheten. Dette er ledd i prosessen med å fastsette den reguleringen som skal gjelde fra 2007. NVE skal legge fram sitt forslag til modell 1. mars neste år. På bakgrunn av den kritikk som er framkommet av dagens utforming av nettariffen, vil jeg vurdere endringer som kan gi forbrukerne en tilstrekkelig robust og stabil nettleie som også motiverer til en effektiv energibruk.

Når det gjelder siste del av spørsmålet, som går på offentlig eierskap, vil jeg få påpeke at reguleringen av nettselskaperne vil være den samme, uavhengig av offentlig eller privat eierskap. Den altoverveiende del av nettet i Norge er i offentlig eie.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg har et oppfølgingsspørsmål til ministeren.

Utbyttekravet til Statkraft økes, og det må betales av den menige mann og kvinne. Er dette i tråd med Kristelig Folkepartis politikk?

Statsråd Einar Steensnæs: Når det gjelder utbyttekravet til Statkraft, er det i tråd med det viktige hensynet at Statkraft skal ha de nødvendige midler til både å være en sikker strømlieferandør, og med hensyn til nettleien, hvor Statkraft også har eierandeler, å kunne vedlikeholde nettet slik at en har en stabil strømforsyning. Vi mener at

det budsjettet som Statkraft har, er tilstrekkelig til å ivareta disse grunnleggende hensyn og forhold.

Steinar Bastesen (Kp): Det var ikke det vi fikk opplyst av Statkrafts mann på TV, men la nå det hvile.

Det gir legitimitet til de andre kraftselskaperne til å øke nettleien, og jeg er ikke så helt sikker på at hele beløpet blir brukt til å vedlikeholde linjene. Kan statsråden bekrefter eller avkrefter at økning i nettleie også gir legitimitet til de andre selskaperne, som ikke er i Statkraft?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg vil først presisere at når det gjelder regulering av nettleien, er det NVE som bestemmer inntektsrammen. Den er bestemt i forhold til effektivitetskrav og også med nødvendig hensyn til nettselskaperne vedlikeholder nettet slik at vi har en sikker og robust energiforsyning, og at energien kommer fram dit den skal.

Når det så gjelder økt utbytte, er det et forhold som vil måtte reguleres i forhold til inntekten til selskapet. Igjen er det monopolbedriften som må forholde seg til NVEs regulering, og jeg mener at dette gjennomføres på en forsvarlig måte. Det er også slik at det finnes bestemmelser for uregelmessigheter når det gjelder nettransport, som straffer selskaper som ikke vedlikeholder nettet på en tilfredsstillende måte. Det såkalte KILE-prinsippet er derfor en viktig del av omleggingen av nettariffene, som vi fikk på begynnelsen av 1990-tallet.

S p ø r s m å l 1 2

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg vil stille følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Ifølge en NTB-melding etter Statnetts høstkonferanse skal olje- og energiministeren ha sagt at han «vil presse kraftleverandørene til å senke prisene kommende vinter». I året som gikk, fikk vi derimot høre fra Regjeringen og regjeringspartiene at det frie kraftmarkedet, med en pris som reflekterer tilbud og etterspørsel, gav viktige incentiver til å redusere kraftforbruket og dermed forhindre rasjonering.

Hvordan henger statsrådets anti-rasjoneringsstrategi for 2004 sammen med strategien for 2003?»

Statsråd Einar Steensnæs: I mitt foredrag på Statnetts høstkonferanse har jeg ikke sagt at jeg «vil presse kraftleverandørene til å senke prisene kommende vinter». Jeg er til og med en smule overrasket over dette spørsmålet, siden jeg mener å huske at representanten Vaksdal faktisk var til stede på høstkonferansen og hørte hva jeg sa i mitt foredrag. I NTB-meldingen som det her åpenbart refereres til, er heller ikke dette utsagnet tillagt meg som et direkte sitat.

I kraftmarkedet har prisene en viktig funksjon for å balansere den løpende produksjonen og forbruket. Slik var det sist vinter, og slik vil det også være kommende vinter. De høye prisene sist høst og vinter førte til en økning i produksjonen og en reduksjon i forbruket i den anstrengte situasjonen som vi hadde i det nordiske kraft-

markedet sist vinter. Det var viktig for forsyningssikkerheten.

En annen sak er at prisutslagene ble uakseptabelt store. Det skyldes bl.a. en for stor vannkraftavhengighet, manglende fleksibilitet på forbrukssiden og en for liten overføringskapasitet mot utlandet. Regjeringen vil trekke opp en langsiktig strategi for å redusere vår sårbarhet for tilsigsvariasjoner. Jeg viser til at vi tar sikte på å legge fram en stortingsmelding om forsyningssikkerheten før jul.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, som for så vidt bekrefter det jeg trodde, at man bruker markedsargumentasjonen når det passer, og stryker den når det ikke passer.

Vi må hele tiden fokusere på tiltak som skal holde strømprisene i sjakk. Det viktigste tiltaket for å oppnå dette er selvfølgelig å styrke tilbudssiden i markedet ved hjelp av økt kraftproduksjon. Jeg registrerte at statsråden i Aftenposten få dager før kommunevalget tok selvkritikk for manglende oppfølging av tilbudssiden.

Når kan vi forvente konkrete tiltak eller forslag fra Regjeringens side for å få balanse mellom tilbud og etterpørsel og derigjennom lavere priser?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg er enig i at et av de viktigste tiltakene er å øke produksjonen av energi. Men det er også et annet moment som er like viktig, nemlig å øke uavhengigheten av vannkraften, altså redusere avhengigheten, for derigjennom å lage et mer robust system, særlig i forhold til tørrår. Regjeringen har allerede begynt på dette arbeidet. I løpet av de to årene jeg har vært energiminister, har det vært gitt konsesjon til dobbelt så mange GWh som det Regjeringen på 1990-tallet fikk til. Det er derfor ikke riktig det inntrykket som Fremskrittspartiet prøver å skape, nemlig at denne regjeringen ikke gjør noe for forsyningssikkerheten. I tillegg har denne regjeringen satset rekordhøyt på å få fram nye fornybare energikilder. Særlig gjelder det vindkraft og vannbåren varme.

Ellers viser jeg til mitt første svar, hvor det refereres til forsyningssikkerhetsmeldingen, hvor vi ytterligere vil komme inn på tiltak som vil forbedre forsyningssikkerheten, og på den måten skape en bedre balanse i markedet.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg takker statsråden igjen for svaret.

Strømprisene er nå mange steder allerede høyere enn de var i fjor på denne tiden, og fyllingsgraden i våre magasiner er lav. Likevel har en mild og nedbørrik høst berget oss fra forsyningskrise. Det ser dessverre ut som om Regjeringen fortsatt ensidig skal satse på værgudene.

Vil Regjeringen i år vurdere å sette i gang mobile gasskraftverk dersom situasjonen forverres, eller har man andre straktiltak som man kan sette i verk dersom det blir en krise?

Statsråd Einar Steensnæs: Når det gjelder situasjonen nå i høst, viser jeg til hva NVE har sagt i sin presse-

melding. Jeg anbefaler den til lesing også for representanten Vaksdal, hvor direktøren sa at han mener det ikke er noen grunn til uro. Vi vil fremdeles ha høye strømpriser, men vi vil forhåpentligvis unngå de sterke prisutslagene vi fikk i fjor.

Når det gjelder kortsiktige tiltak, hvis det skulle bli nødvendig, og hvis vær-situasjonen skulle utvikle seg så ugunstig som representanten Vaksdal frykter, har også Regjeringen tiltak som kan bøte på en slik situasjon. Blant annet kan økt reservekapasitet være aktuelt å ta i bruk. Jeg vil være positiv bl.a. til mobile gasskraftverk, slik jeg også var i fjor. Men da strandet det på at den som søkte om konsesjon, likevel ikke gjennomførte tiltak.

S p ø r s m å l 1 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Arne Sortevik til utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren som rette vedkommende.

Arne Sortevik (FrP): Spørsmålet er stilt til utdannings- og forskningsministeren. Jeg merker meg med en viss undring at det er en annen statsråd som skal svare. Utdannings- og forskningsministeren svarte inngående på et spørsmål om denne ordningen 13. mars 2002, men jeg får vel være fornøyd med at det iallfall er én statsråd som vil svare.

«I statsbudsjettet for 2002 ble det igangsatt et program med en ramme på 15 mrd. kr over åtte år for opprusting av skolebygg. Lånene skal være rentefrie, og ordningen omfatter også fem års avdragsfrihet. Ved oppstart ble det fra flere hold understreket behovet for lov- og forskriftsendring for å sikre at ordningen virker etter hensikten.

Hva har statsråden gjort for å sikre at adgang til avdragsfrihet i fem år medfører at kommunene faktisk kan disponere utsatt avdragsbeløp til andre tiltak i perioden med avdragsfrihet?»

Statsråd Erna Solberg: Nå er det én regjering. Spørsmålet er rettet til utdannings- og forskningsministeren, men det er slik at denne ordningen forvaltes av to departementer i samarbeid, både Utdannings- og forskningsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet. Selve budsjettposten ligger på Kommunal- og regionaldepartementets budsjett, idet rentekompensasjonen forvaltes av Husbanken. Siden spørsmålet også berører kommuneloven, er det gjort den vurdering i samarbeid mellom de to departementene at det er korrekt og riktigst at det er kommunal- og regionalministeren som svarer på spørsmålet.

For å stimulere kommunesektoren til å ta bedre vare på skolebyggene er det etablert en tilskuddsordning hvor staten gir kompensasjon for renteutgifter ved opptak av lån til nybygg og rehabilitering. Det vil bli gitt rentekompensasjon for låneopptak innenfor en ramme på 15 milliarder kr over en periode på åtte år. For perioden 2002–2004 er det lagt inn rentekompensasjon for låneopptak på i alt 8 milliarder kr. Dette inkluderer påplus-

ningen på 2004-budsjettet som regjeringspartiene og Arbeiderpartiet er enige om.

Jeg vil understreke at ordningen er en tilskuddsordning, ikke en låneordning. Kommunene kan få tilskudd til finansiering av opprustning eller nybygg av skoler uavhengig av om det er tatt opp lån. Hvis kommunene tar opp lån, står de fritt i valg av låneinstitusjon.

Kommunene må følge bestemmelsene i kommuneloven § 50 om avdragstid på lån. Der heter det bl.a. at kommunenes samlede lånegjeld skal avdras med like årlige avdrag. Kommunenes lån til skolebygg må avdras i tråd med kravene i loven. Kravet om at lånegjeld skal avdras med like årlige avdrag er imidlertid knyttet til den samlede lånegjelden. I forhold til enkeltlån vil kommunene normalt ha stor frihet i forhold til spørsmålet om avdragsfrihet.

Rent teknisk er rentekompensasjonen beregnet med utgangspunkt i et serielån i Husbanken med 20 års løpetid, flytende rente og fem års avdragsfrihet. Dette innebærer at kommunene får rentekompensasjon *som om* de hadde hatt fem års avdragsfrihet. Kommunene får med denne beregningsmåten en noe høyere rentekompensasjon enn de ville ha fått hvis rentekompensasjonen ble beregnet ut fra like årlige avdrag over hele lånets løpetid.

Arne Sortevik (FrP): Jeg takker for svaret.

Spørsmålet fremkommer på bakgrunn av en budsjett-høring i utdanningskomiteen 5. november, der representanter fra KS-systemet var til stede. De gjentok det de sa ved innføring av ordningen, nemlig at regelverket ikke gjør det mulig å få en likviditetsfrigjøring fra den adgang til avdragsfrihet som ordningen er omfattet av. Jeg viser til rundskriv F-49-01, som er den eneste tilgjengelige orientering om finansieringsordningen med rentekompensasjon for skoleanlegg, og hvor det spesifikt er omtalt fem års avdragsfrihet.

Det som KS fremstiller som et problem, er at selv om man etter denne ordningen teknisk har en avdragsfrihetsadgang, er det slik at man ikke får den økonomiske effekten av at man ikke betaler avdrag, som man i andre sammenhenger får når lån er avdragsfrie.

Hva vil statsråden gjøre for at kommunene som bruker låneadgang etter denne ordningen, faktisk får en likviditetsfrigjøring i de fem årene de ikke betaler avdrag?

Statsråd Erna Solberg: Jeg har lyst til å understreke at den tilskuddsordningen man har laget, ikke minst likebehandler spørsmål knyttet til hvilke låntakere ordningen skal gjelde for. Det betyr at det ikke er laget en låneordning i Husbanken der alle som skal ta del i dette, er tvunget til å gå til en offentlig låneinstitusjon for å få et avdragsfrihetslån og en rentesubsidie.

Det er også slik at det var viktig da man utarbeidet denne ordningen, at de kommunene som har hatt egenfinansieringsmulighet, og som valgte det, også skal få en del av det tilskuddet og den subsidien som ligger i rentesubsidien, selv om de ikke har vært tvunget til det, men på grunn av sin egen økonomiske situasjon har valgt å ta

opp et lån for å finansiere dette. Så er det slik at vi har gjort et valg. Det betyr at man innenfor totalrammene av låneporteføljen vil ha full mulighet til å kunne velge ikke å gå inn på låneordninger hvor det er avdragsfrihet for kommunesektoren, og derfor avlaste låneopptaket sitt. Men det er ikke mulig i forhold til kommuneloven å ikke fremskrive totale avdrag på sine lån. Jeg tror ikke vi kan se denne ordningen helt uavhengig av hvordan kommuneloven er utformet, og den likviditetssituasjonen som her beskrives, vil være veldig ulik fra kommune til kommune. Noen kommuner er også under oppsyn av fylkesmannen, noe som gjør at de ikke kommer til å få lov til å ta opp ytterligere lån, nettopp fordi økonomien deres ikke tåler det.

Arne Sortevik (FrP): Jeg takker igjen for svaret.

Det siste er jo bare en påminnelse om at det er flere problemstillinger knyttet til denne ordningen som gjør at kommuner med vanskelig økonomi, og sågar med økonomi under overvåkning fra fylkesmannen, har enda større problemer med å nyte godt av ordningen enn det kommuner med noenlunde orden på en stram økonomi har. Men jeg gjentar at i det som finnes av orientering om ordningen med rentekompensasjon, omtales det som en låneordning og som en ordning med avdragsfrihet. Slik vi har oppfattet det, etter innspill og uttalelser fra KS, er det slik kommuner oppfatter det når de vurderer om de skal gjøre bruk av denne ordningen eller ikke, at det gis både rentekompensasjon og avdragsfrihet.

Da dreier det siste spørsmålet seg om hvorvidt man vil ta initiativ til en oppklaringsrunde med Kommunenes Sentralforbund, slik at det blir klarlagt om avdragsfrihet faktisk virker, og hvordan den eventuelt skal virke.

Statsråd Erna Solberg: Jeg vil gjerne ta en oppklaringsrunde med Kommunenes Sentralforbund. Dette er et spørsmål som helt naturlig vil høre hjemme i de konstallasjoner som vi har med Kommunenes Sentralforbund. Det har ikke vært tatt opp av Kommunenes Sentralforbund i de fire årlige møtene som vi har på bred front i Regjeringen, med spørsmål og problemstillinger knyttet til kommuneøkonomi og andre reguleringer. Det er også slik at den forskriften og de tilskuddsordningene som er laget, har vært på høring. Også Kommunenes Sentralforbund har vært høringsinstans for dette.

Jeg har lyst til å understreke at det etter min mening ikke er noe formål at vi skal tvinge alle disse låneordningene inn i en låneordning i Husbanken, i Kommunalbanken eller andre steder hvor vi kan forvalte en ren låneordning. Det ville være urettferdig for kommuner som har valgt å ta inn egenkapital i denne forvaltningen. Jeg tror også det hadde betydd at vi hadde måttet ha en runde med ESA, for det ville automatisk begrense hvem som kunne tilby lån. Derfor har vi valgt det enkleste modellen, nemlig en tilskuddsordning, som også tar høyde for at man får rentekompensasjon for mer enn den faktiske renten. Man får rentekompensasjon som om det var avdragsfrihet i denne perioden.

S p ø r s m å l 1 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Johnny Hult til nærings- og handelsministeren, blir tatt opp av Per Roar Bredvold.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«Smale veier og mye trafikk gjør blant annet at bedrifter i Hedmark har de høyeste transportkostnader i landet. Enkelte store bedrifter truer med å flagge ut.

Ser statsråden dette problemet, og hvordan vil han være med på å kunne redusere disse utgiftene?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Næringslivets konkurransevne er helt avgjørende for verdiskapingen i landet, og kostnadsnivået er et viktig element i den sammenheng. Transportkostnadene er en del av det bildet.

Jeg vil innledningsvis vise til at Regjeringen har lyktes i å legge til rette for en positiv utvikling og styrket konkurransevne gjennom en lang rekke tiltak. En ansvarlig økonomisk politikk med påfølgende lav rente og en kronkurs som er gunstig for konkurransevnen, har vi lyktes med.

Når det gjelder transportsektoren, er et godt fungerende hovedveinett en betingelse for næringslivet og bosetting i de fleste deler av landet.

Jeg er naturligvis opptatt av å bevare og utvikle industriarbeidsplasser, og jeg ser klart at en velfungerende infrastruktur er et sentralt element i en slik forbindelse. Jeg vil derfor vise til at bevilgningene til veisektoren har økt med 800 mill. kr og med i overkant av 400 mill. kr til jernbanesektoren i statsbudsjettet for neste år. For veisektoren innebærer et økt investeringsbudsjett at det neste år kan settes i gang anleggsarbeid på en rekke nye prosjekter både på stamveinettet og på øvrige riksveier. Mange av disse nye prosjektene fjerner flaskehalsen som i dag reduserer næringslivets fremkommelighet på veinettet, særlig i distriktene.

Når det gjelder Hedmark fylke konkret, som det spørres om, vil jeg vise til at Akershus, Oppland og Hedmark fylkeskommuner har utarbeidet «Fylkesdelplan for transportkorridoren Gardermoen – Mjøsbyene», som er oversendt Miljøverndepartementet for behandling. I denne omtales en utbygging av E6 mellom Gardermoen og Lillehammer, sammen med bl.a. en videre utbygging av jernbanen i det samme området.

I tillegg vil jeg understreke at vi gjennom den planlagte utbygging av Rv 2 mellom Kløfta og Kongsvinger, samt åpningen av Rv 35 mellom Lunner og Gardermoen, vil få en viktig og god tverrforbindelse på Østlandet mot riksgrensen på Magnor, en tverrforbindelse som ikke minst næringslivet har vært opptatt av.

I forbindelse med transportetatens arbeid med Nasjonal transportplan 2006–2015 har Vegdirektoratet anslått behovet for opprusting av stamveinettet til en brukbar standard i størrelsesorden 120 milliarder kr. I tillegg kommer store behov på det øvrige riksveinettet. Dette innebærer at det er en stor utfordring å prioritere mellom

de ulike behovene på veinettet, også i forhold til samferdselssektoren for øvrig. Regjeringen vil komme tilbake til dette i forbindelse med stortingsmeldingen om Nasjonal transportplan, som vil bli fremlagt av Regjeringen ved samferdselsministeren våren 2004. I den prosessen er selvfølgelig næringslivet engasjert, herunder også Næringsdepartementet, og vi vektlegger selvfølgelig i betydelig grad de innspill og ønsker som vi får fra norsk næringsliv.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker statsråden for et fyldig svar.

Innlandet er en region med stor vareproduserende industri, bl.a. verkstedsindustrien, næringsmiddelindustrien og tremekanisk industri, samt at det er en region med meget stor reisevirksomhet. Alle disse næringene er svært avhengige av effektive transportløsninger for å sikre en videre utvikling.

Man ser f.eks. i Hedmark at 10 pst. av utgiftene til å produsere noe går til transport, mens snittet i Europa er på 3 pst., og landsgjennomsnittet ligger et sted mellom 4 og 6 pst. Ser statsråden at det kan være noe mer problematisk å beholde og videreutvikle de arbeidsplassene vi har ute i distriktene, i dette tilfellet Hedmark?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Ja, det ser jeg veldig godt. Jeg er fullstendig klar over at norsk industri i sin alminnelighet og norsk næringsliv har en avstandsulempe, og at norsk eksportindustri har en særlig ulempe ved at Norge er et land som ligger litt utenfor de mer sentrale områdene, selv om det sett fra Norges side tidvis fortøner seg annerledes, kanskje.

Det er øg helt riktig, som representanten sier, at vi har en gjennomsnittlig transportkostnad på over det dobbelte av snittet i Europa. Det er noe av utfordringen vi har. I tillegg har vårt ikke-konkurransutsatte næringsliv i distriktene en avstandsulempe ved at mye av markedet ligger på Østlandet, i Oslofjordområdet. Det betyr at både eksportindustri og skjermet industri har denne utfordringen. Det tar Regjeringen på alvor. Det er også noe av grunnlaget for at vi har økt bevilgningene til dette. Vi har i budsjettet for neste år ytterligere styrket det, men etter den planen Stortinget tidligere har vedtatt, er det helt åpenbart at det ennå er et stykke å gå, men vi går veien.

Per Roar Bredvold (FrP): I Dagens Næringsliv av 21. oktober i år kan vi lese en artikkel om finske Moelven Industrier. De truer faktisk med å ta med seg ferdigusproduksjonen og flytte hvis det ikke blir bedre veier. Så viktig er samferdselen at Borgström, som er konsernsjef, sier at «vei er en av de viktigste rammebetingelsene for Moelven». Moelven er liksom ikke akkurat verdens mest øde sted heller, men allikevel er altså vei en av de viktigste rammebetingelsene for at bedriften fortsatt skal være der.

Når statsråden er ute og reiser, vil jeg tro at samferdsel er et av de temaene som hyppigst går igjen i samtaler med dem han besøker. I hvert fall har det vært det på alle de bedriftsbesøk jeg har vært. Samferdsel er et tema som

går igjen hele tiden. Selvfølgelig er det også andre temaer, men samferdsel er det alle prater om.

Ser statsråden at når en såpass stor konsernsjef uttaler seg, ligger det tyngde i spørsmålet?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Jeg er fullstendig kjent med engasjementet i Moelven på dette området, et engasjement som ikke bare Moelven har, men som langt på vei de fleste som driver i norsk industri, har.

Nå er det jo slik at i en spørretime er det ikke all verdens med mennesker som sitter og følger debatten, men jeg registrerer at ved min høyre side sitter statsråd Skogsholm, som har ansvaret for samferdsel, så det er en ganske viktig tilhører vi har akkurat i denne ordvekslingen. La meg si det slik at jeg tror at næringslivets behov i den transportplanen som vil bli utarbeidet, er godt reflektert. Den nasjonale transportplanen er jo lagd for dem som nytter seg av transportkorridorene, og det er fremkommelighet for individer og fremkommelighet for varer og tjenester produsert av norsk næringsliv.

Næringsdepartementet har selvfølgelig en særlig rolle når det gjelder å ivareta det siste, en rolle som vi også kommer til å ha i forbindelse med Regjeringens fremleggelse av Nasjonal transportplan.

S p ø r s m å l 1 5

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg har følgende spørsmål til landets samferdselsminister:

«Bomstasjonene på E18 i Aust-Agder går med underskudd fra midnatt til klokken fem om morgenen. Ifølge NRK Sørlandet passerer det bare rundt 20 biler i snitt pr. time i dette tidsrommet. I St.prp. nr. 30 (2000-2001) vedrørende utbygging av deler av E18 i Aust-Agder er det forutsatt betjente bomstasjoner som tar avgift hele døgnet. Det synes meningsløst å innkreve bompenger i de perioder av døgnet driften går med underskudd.

Er statsråden imot at det blir gratis bompassering nattetid på E18 i Aust-Agder?»

Statsråd Torild Skogsholm: Bompengeanlegget på E18 i Aust-Agder består av to bomstasjoner, Svennevig og Østerholtheia. Ifølge tall Vegdirektoratet har fått fra bompengeselskapet, er det gjennomsnittlig 70–75 passeringer pr. time i tidsrommet fra midnatt til kl. 05.00 om morgenen i disse to stasjonene. Gjennomsnittsprisen pr. passering var ca. 16 kr i 2002. Inntektene på E18 i Aust-Agder i tidsrommet fra midnatt til kl. 05.00 er ca. 1 100 kr pr. time, mens bemanningskostnaden er ca. 300 kr pr. time pr. bomstasjon, dvs. driften går ikke med underskudd.

For å nå inntektsmålet som lokale myndigheter og Stortinget har vedtatt, er det lagt opp til at det også kreves inn penger om natten. Samferdselsdepartementet ser derfor ikke grunnlag for å tilrå endringer i den vedtatte betalingsplan for E18 i Aust-Agder.

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg takker for svaret, som for så vidt ikke er i tråd med den informasjonen jeg

har når det gjelder det finansielle nattetid, mellom kl. 00.00 og kl. 05.00 om morgenen.

I Kristiansand er det faktisk gratis bompassering nattetid, og der er det langt flere biler som passerer, enn i Aust-Agder. I stortingsproposisjonen står det at det er forutsatt betjente bomstasjoner som tar avgift hele døgnet. Jeg vil allikevel spørre: Dersom det skulle være aktuelt, kan man avgjøre lokalt hvorvidt man vil la det være gratis bompassering nattetid dersom det skulle vise seg at økonomien ikke er så veldig god på denne tiden av døgnet, eller setter det som står i stortingsproposisjonen, en stopper for det? Kan statsråden gi et klart svar på det?

Statsråd Torild Skogsholm: Hvis det skjer store endringer i forutsetningene for bompengeanlegget, må det være muligheter for å revurdere det. Det må vegmyndighetene inn og se på, og det må vurderes i hvilken grad det er behov for at det forelegges Stortinget på nytt, eller om det kan gjøres innenfor gjeldende retningslinjer og den avtalen som allerede er inngått.

Det er slik at det skal ikke være nødvendig for Stortinget å gå inn i detaljene i forhold til hvordan man utformer et slikt system, men det finnes retningslinjer for hvordan det skal være. I dette tilfellet vil det være avhengig av i hvilken grad Stortinget har lagt føringer for den konkrete utformingen. Men det er all grunn til at vi skal bruke sunn fornuft og sørge for at vi har fornuftige bompengeløsninger overalt der vi har bompengeanlegg.

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg takker nok en gang for svaret som jeg for så vidt ikke blir helt klok på. Er det slik å forstå at stortingsproposisjonen om delvis bompengefinansiering av E18 i Aust-Agder er til hinder, eller er den ikke til hinder, for lokalt å avgjøre at biler kan passere gratis nattetid?

Jeg stiller meg litt undrende til det regnestykket som statsråden viser til. Andre regnestykker viser at her er det ikke regningssvarende å innkreve bompenger nattetid. Da tenker jeg på den bommen som er mellom Grimstad og Kristiansand. Kanskje statsråden også har tatt med den bommen som er øst i fylket, mellom Telemark og Gjerstad i Aust-Agder.

Men poenget er: I forhold til det som står i stortingsproposisjonen om bemanning og om avgiftsbelegging hele døgnet, kan man avgjøre lokalt om man vil la det være gratis å passere bommene, uten at dette kommer i strid med stortingsproposisjonen? Det har man nemlig i dag i Kristiansand på E18.

Statsråd Torild Skogsholm: Det er flere plasser man har gratis passering om natten. Da har det vært slik at man av ulike grunner har vurdert det dit hen at man har ønsket å gjøre det slik. Det har vi også på Jæren. Det er vurderinger som må gjøres når man presenterer et opplegg. Jeg har ikke kunnskap om forhold her som er annerledes enn det jeg har fått opplyst fra Vegdirektoratet. Derfor har jeg ikke noe grunnlag for å si om det er anledning til å endre på dette her og nå.

Jeg opplever egentlig spørsmålet som om jeg kan gi et godkjenningsstempel for at man lokalt kan endre dette nå. Det kan jeg ikke gjøre her. Jeg har ikke annen informasjon enn den Vegdirektoratet gir meg, som sier at det er lønnsomt å ha bemannede bomstasjoner om natten.

S p ø r s m å l 1 6

Heidi Sørensen (SV): «I svar til undertegnede i den ordinære spørretime 15. januar 2003 sa statsråden: «Mitt mål er at Oslo og staten før neste vintersesong skal være enige om en beredskapspakke som kan iverksettes neste gang en slik akutt forurensningssituasjon oppstår, slik at vi slipper å starte på nytt med analysen fra begynnelsen av.»

Er beredskapspakken mot akutt luftforurensning ferdig, og hvilke strakstiltak skal iverksettes når de første dagene med helsefarlig luftforurensning inntreffer?»

Statsråd Torild Skogsholm: Folk i Oslo er utsatt for høy lokal luftforurensning. I tillegg til de *få*, ekstremt høye enkeltepisodene er det mange episoder hvor grenseverdiene i den nye luftkvalitetsforskriften overskrides både for NO₂ og svevestøv. Dette ser jeg på som svært alvorlig. Jeg vil derfor understreke at hovedutfordringen i Oslo ut fra denne situasjonen er å finne fram til *varige* tiltak som gir nedgang i luftforurensningen hele vinterseongen, som f.eks. redusert bruk av piggdekk.

I januar i år bad jeg Statens vegvesen i samarbeid med Oslo kommune vurdere tiltak og virkemidler som kan redusere utslippene fra vegtrafikken, både langsiktige tiltak og en «beredskapsplan» med strakstiltak som kan settes i verk fra neste vintersesong, som vi nå er på vei inn i, just som representanten Sørensen viser til i sitt spørsmål.

Oslo kommune har som ansvarlig forurensningsmyndighet hovedansvaret for å koordinere overvåking av og nødvendige tiltak mot lokal luftforurensning. Siden vegtrafikken er en betydelig bidragsyter til lokal luftforurensning, skal også Statens vegvesen delta aktivt i dette arbeidet. Jeg vil i den sammenheng trekke fram at Statens vegvesen denne vinteren vil innføre en prøveordning med redusert vinterfartsgrense i Oslo, og at det nå etableres en egen beredskapsgruppe for mer effektiv varsling av lokal luftforurensning. Parallelt med arbeidet i Oslo bruker Statens vegvesen betydelige ressurser innenfor prosjektet «Bedre byluft», bl.a. til utprøving av nye tiltak som salting med magnesiumklorid for å binde svevestøv.

Etter fjerning av piggdekkgebyret har andelen piggdekk i Oslo økt, og det siste året er det målt høye konsentrasjoner av svevestøv i Oslo. Å gjeninnføre piggdekkgebyret vil være et meget effektivt tiltak for å redusere utslippene av helsefarlig svevestøv. Statens vegvesen og Samferdselsdepartementet har klart anbefalt dette, men Oslo kommune har ikke ønsket å gjeninnføre gebyret før denne vintersesongen.

Jeg er kjent med at en arbeidsgruppe nedsatt etter initiativ fra Statens vegvesen og ledet av Oslo kommune om kort tid vil legge fram en rapport om organisering av

arbeidet med en tiltaksutredning mot akutt høy luftforurensning i Oslo. Arbeidet skal etter planen ledes av Oslo kommune som forurensningsmyndighet og være ferdig innen neste sommer.

Jeg mener Oslo kommune og staten har et felles ansvar for å sørge for at vi står bedre rustet for å begrense forurensningen allerede *denne* vinteren, noe jeg også gav klart uttrykk for i min henvendelse til Oslo kommune og Statens vegvesen i januar. Jeg ser det derfor som svært uheldig at denne prosessen ikke er kommet lenger.

Jeg har derfor innkalt Oslo kommune og Statens vegvesen til et snarlig møte for å diskutere mulighetene for framskynding og intensivering av arbeidet med tiltak mot lokal luftforurensning. Her vil jeg spesielt ta opp hvilke tiltak som kan tas i bruk allerede i vinter. Av statlige tiltak ser jeg for meg flere muligheter.

Heidi Sørensen (SV): Jeg takker for svaret.

Statsråden bekrefter det jeg frykter, at vi igjen vil oppleve at staten og Oslo kommune ikke klarer å bli enige om en tiltakspakke som skal iverksettes på de dagene når luftforurensningen er aller verst.

Jeg er hjertens enig i det statsråden sier, at det burde ha vært piggdekkavgift i Oslo. Det har Oslo SV foreslått i det budsjettet som de nå behandler. Jeg er også hjertens enig i at det er det totale luftforurensningsnivået i Oslo som må ned. Likevel har vi et ansvar nå når vi snart vil oppleve den vanskeligste sesongen, de vanskeligste dagene når luften er direkte helsefarlig, og astmatikere må holde seg inne, og barn blir holdt hjemme eller ikke kan gå ut i barnehagen fordi de ikke tåler luften. Jeg er glad hvis statsråden kan garantere at vi, i hvert fall før jul, vil få en slik beredskapspakke på plass.

Statsråd Torild Skogsholm: I dette arbeidet, som jeg var svært opptatt av i fjor, da vi satte i gang et arbeid både fra Vegvesenets side og i samarbeid med Oslo kommune, skulle jeg gjerne ha sett at vi hadde kommet lenger enn vi har i år. Jeg synes derfor spørsmålet fra representanten Sørensen er en god påminning, sammen med det vi nå ser i avisene daglig, om at luftforurensningen enkelte dager begynner å bli høy her i byen. Dette ser vi også i andre byer. Spesielt vil jeg trekke fram Trondheim.

Jeg vil òg understreke at det er viktig å prøve å finne fram til akutttiltak. Men vi er også nødt til å finne langsiktige løsninger, fordi dette problemet dukker opp hver vinter. Vi vet det, og vi må gjøre noe for å finne bærekraftige løsninger, slik at vi kanskje kan unngå å lete etter akutttiltak fordi vi ikke har gjort det vi kunne ellers.

Heidi Sørensen (SV): På ett område synes jeg det er gjort framskritt, og det gjelder den varslingen som gjøres når den verste luften oppstår. Varslet i dag er slett ikke bra. Varslet i dag sier at vi i rushtiden vil oppleve mye luftforurensning. Den vil ikke være som på ekstremdagene, men i rushtiden i ettermiddag vil vi ha en situasjon som vil gjøre at mange vil bli plaget på grunn av den dårlige luften.

Jeg vil til slutt utfordre statsråden til å si litt om de tiltakene som diskuteres i den beredskapspakken som jeg håper vi vil se før jul, og vil minne om at januar kanskje er den aller vanskeligste måneden med hensyn til akutt luftforurensning.

Statsråd Torild Skogsholm: Vi ser allerede nå at det er problematiske forhold som det ikke er vanskelig å forutse. Tilstandene kan variere. Vi kan oppleve en november og desember i år som blir verre enn det vi normalt opplever.

Av statlige tiltak har jeg i min gjennomgang spesielt nevnt f.eks. økt bruk av salting, som i Oslo har vist ett resultat og i Trondheim et annet. Så det er ikke gitt at et tiltak vil gi det samme resultat i ulike byer. Det må vi være åpne for, og det må vi se på.

Denne vinteren vil vi ha et forsøk med nedsatt fartsgrense. Det kan gi resultater, og det er noe som vi kanskje bør vurdere å bruke på mer permanent basis enn bare på akutte dager, fordi det vil gi virkninger.

Jeg ønsker også Oslo kommunes vurderinger av å benytte andre virkemidler på dager med spesielt høy forurensning, f.eks. tidsbegrensede restriksjoner på gateparkering, og tiltak som Oslo kommune har vært inne på tidligere, f.eks. forbud mot kjøring på enkelte vegstrekninger og/eller billigere kollektivtilbud på slike dager. Så vil jeg be Oslo om å klargjøre sine holdninger til det å gjennomføre piggedekkebyr.

S p ø r s m å l 1 7

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg har eit spørsmål til kommunal- og regionalministeren, som eg vonar statsråden vil svara på:

«Mange asylsøkjalar oppheld seg i Noreg i mange år utan endeleg å få avgjort sin søknad om asyl eller opphald på humanitært grunnlag. Andre får avslag, men har ikkje noko land å reisa heim til. Det kan ta lang tid mellom negativt vedtak og utsending. Nokon får mellombels arbeidsløyve medan dei ventar på avgjerd eller utsending, andre ikkje.

Kva kriterium ligg til grunn for innvilging/avslag på mellombels arbeidsløyve for personar i slike situasjonar?»

Statsråd Erna Solberg: I 1999 ble det åpnet for at asylsøkere kunne få midlertidig arbeidstillatelse etter asylintervjuet dersom det ikke var tvil om identiteten, eller det var aktuelt å bortvise vedkommende. Arbeidstillatelsen er midlertidig og gjelder inntil asylsøknaden er avgjort. Hensikten med å gi asylsøkere lov til å arbeide mens de venter på svar på asylsøknaden sin, er å gi dem muligheten til å være selvhjulpne. Det vil være en fordel for eventuell hjemreise eller integrering i det norske samfunnet.

Når en person nektes tillatelse til å oppholde seg i Norge, f.eks. etter avslag på søknad om asyl, plikter vedkommende å forlate landet frivillig. Dersom vedkommende ikke gjør det, skal politiet om nødvendig føre ved-

kommende ut med tvang. I noen tilfeller blir imidlertid utlendinger værende i landet til tross for at de er nektet tillatelse til å oppholde seg her.

Også slike utlendinger kan få midlertidig arbeidstillatelse i påvente av at uttransportering blir mulig. Det er et vilkår at utlendingen søker om dette, og at det negative vedtaket for tiden ikke kan iverksettes. Noen utlendinger har rett til midlertidig arbeidstillatelse inntil det negative vedtaket kan iverksettes. Dette gjelder utlendinger som hadde gyldig tillatelse på tidspunktet for avslaget. For at det skal foreligge en slik rett, er det en forutsetning at utlendingen selv ikke er skyld i at avslaget ikke kan iverksettes, eksempelvis ved å nekte å medvirke til å skaffe reisedokumenter. Det er viktig å merke seg at en midlertidig arbeidstillatelse faller bort med en gang det er mulig å iverksette vedtaket. Selv om en midlertidig arbeidstillatelse er gitt for et bestemt tidsrom, f.eks. seks måneder, faller tillatelsen bort umiddelbart når vedtaket kan iverksettes.

Praksis er at personer med endelig avslag på asylsøknaden ikke gis midlertidig arbeidstillatelse dersom det er mulig for dem å reise hjem. Dette gjelder selv om det ikke er mulig for norske myndigheter å uttransportere dem til hjemlandet. Bak denne praksisen ligger et ønske om å gi et utvetydig signal om at når frivillig retur er mulig, bør dette velges. For irakere innebærer dette at de ikke gis midlertidig arbeidstillatelse etter endelig avslag på søknad om asyl, med mindre vedkommende tidligere har hatt midlertidig tillatelse uten rett til familieegjenforening, en såkalt MUF-tillatelse. Dersom det foreligger et konkret arbeidstilbud, vil disse få midlertidig arbeidstillatelse gyldig for seks måneder eller frem til retur til Irak kan gjennomføres. Forlengelse av denne midlertidige arbeidstillatelsen avhenger av at søkerne melder seg på returprogrammet for irakiske borgere.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg takkar statsråden for svaret.

Det er ganske komplisert å kommentera dette på sparket, men mitt spørsmål hadde to element i seg. Det eine er at det tek lang tid. Den personen som eg har vore borti, og som har vore lengst tid i eit asylmottak i Noreg, er der no på det ellefte året. Så det tek lang tid å få svar på søknader og eventuelle ankar, eller kanskje mange ankar. Når det har kome ei avgjerd, tek det òg lang tid før ein vert utsend. Sjølv om ein får opphald, tek det ofte lang tid å verta utplassert i ein kommune. Eg er samd med statsråden i at det er fornuftig at folk er i arbeid når dei likevel er her.

Det elementet som statsråden ikkje sa så mykje om, er at det er nokre land som ikkje tek imot folk som har vore flyktningar, f.eks. frå Etiopia. Det gjeld òg for ein del palestinarar, altså dei som ikkje har eit land å reisa heim til. Hadde det ikkje vore fornuftig at dei òg kunne arbeida når dei likevel er her år etter år?

Statsråd Erna Solberg: Asylpolitikken er full av vanskelige valg man må ta, og et av de viktigste valgene er at vi ikke legger incentiver eller stimulanser til at folk

gjennom egen aktivitet kan forhindre at vi kan gjennomføre de vedtakene som er fattet av norske myndigheter, f.eks. om utsendelse. Det er riktig at det vil være noen personer – det er ikke så veldig mange som ikke kan reise tilbake til hjemlandet sitt bl.a. fordi de er statsløse – som med dagens regelverk vil ha en relativt enkel adgang til å få midlertidig arbeidstillatelse, forutsatt at identiteten deres er kjent. Men vi gir ikke arbeidstillatelse til personer som vi ikke vet hvem er, bl.a. av sikkerhetsgrunner. Når det gjelder de som kan, hvis de frivillig hadde valgt det, reise til sitt eget hjemland, mener jeg bestemt at det ville være helt feil signal i en periode hvor Norge er nummer to på toppen per capita i mottak av asylsøkere, å si at man selv kan forhindre sin egen hjemreise ved ikke frivillig å forlate landet, og motivere dem til det ved å gi midlertidig arbeidstillatelse.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg takkar statsråden for svaret.

Eg er heilt samd i at folk ikkje skal kunna spekulera seg til å få verta her lenger enn dei skal. Men det som er problemet, er når nokon er her etter avslag eller ankesak nr. x i år etter år og likevel ikkje får arbeida, og dei heller ikkje vert uttransporterte.

Eg skal ikkje trøtta statsråden med konkrete eksempel, men eg var ei veke på Dale asylmottak i sommar. Der treffe eg ein syrisk kurdar, ein ortoped, som hadde vore i Noreg i fem–seks år. Kona hadde vore her litt kortare. Dei kom via Tyskland, og dei skulle truleg sendast ut att. Det har eg inga meinig om. Det einaste eg har ei meinig om er at når han hadde fått tilbod om jobb som sjukepleiar og kunne brødfø seg sjølv, kona si og fire barn med ei mellombels godkjenning som sjukepleiar, samtidig som han prøvde å få godkjent spesialiteten sin her på eit felt me treng folk, verkar det på meg nokså meiningslaust at han ikkje får lov å jobba når han likevel ikkje vert send ut, anten til eit transittland eller til sitt opphavlege heimland.

Statsråd Erna Solberg: Når det gjelder personer som frivillig kan reise hjem hvis de selv går til sitt lands ambassade og får reisedokumenter, men hvor vi ikke har mulighet til å sende dem ut med tvang, vil jeg på det sterkeste advare mot at man begynner å lefle med tanken på å stimulere dem til å bli i landet ved å gi dem midlertidige arbeidstillatelser.

Vi har et problem fordi Norge oppfattes som å ha mye gunstigere vilkår for opphold enn andre land. En av de tingene som gjør det, er at vi har fått en tradisjon for at folk skal sendes ut av politiet. I de fleste andre land i Europa uttransporterer man ikke folk med tvang. Man fratar dem tillatelsen og sier at de skal forlate landet. Og fra 1. januar kommer vi ikke til å gi tilbud til personer som ikke frivillig reiser, bl.a. i norske asylmottak. Det er fordi alle disse små dråpene som kan synes rimelige i en enkeltsak, totalt sett gir det signalet at i Norge gjelder det bare å henge på og bli så lenge man kan, og så får man til slutt en eller annen tillatelse. Slik kan vi rett og slett ikke ha det lenger. Dette er avgjørende for at vi ikke skal få en

tilstrømning av flere grunnløse asylsøkere og personer som blir værende her fordi noen forteller dem at det går an; hvis man bare holder seg her lenge nok, så får man en mulighet til å bli.

S p ø r s m å l 1 8

Morten Høglund (FrP): «Oslo og Akershus opplever nå landets høyeste vekst i arbeidsledighet, manglende bevilgninger til viktige samferdselsprosjekter, utflytting av statlige arbeidsplasser, usikkerhet knyttet til vedtatte sykehusplaner og dårligere rammebetingelser for næringslivet enn mange andre deler av landet.

Mener statsråden at Regjeringens politikk bidrar til at hovedstadsregionen blir den nødvendige motor for nasjonal utvikling?»

Statsråd Erna Solberg: Jeg er enig i at den store veksten i arbeidsledighet i Oslo og Akershus de siste årene er et problem. Ikke minst er det et problem for dem som blir gående arbeidsledige. Statistikk fra Aetat viser at arbeidsledigheten i Akershus i oktober i år lå på ca. 2,9 pst. og i Oslo på 5 pst., mot et landsgjennomsnitt på 3,8 pst. Det er altså forskjell mellom de to fylkene i arbeidsledighetsprosent. Disse tallene er heldigvis litt lavere nå enn de var i august i år, og viser trolig en tendens i retning av utflating av vekst i arbeidsledighet.

De siste årene har vi opplevd en konjunkturedgang i flere næringer i Norge. Det gjelder både i næringer som er typiske for sentrale strøk, som IKT-bransjen, men også i mer tradisjonelle næringer i andre deler av landet. I og med at Oslo og Akershus huser hovedkontorfunksjoner for mange virksomheter i andre deler av landet, vil denne regionen også merke problemene som oppstår i andre regioner.

Regjeringen har på grunn av problemene i næringslivet de siste årene lagt stor vekt på å føre en politikk som gir bedre rammebetingelser for næringslivet, gjennom å få ned den høye renten og å senke kronekursen. Dette har vi nå langt på vei klart, og dermed har vi et godt grunnlag for å få ny vekst i næringslivet både i hovedstadsregionen og i resten av landet. En viktig forutsetning for å få det til er faktisk å holde igjen på offentlige budsjetter og ikke bruke mer av oljeinntektene.

Jeg vil hevde at hovedstadsregionen står godt rustet for fremtiden, både når det gjelder næringsutvikling og sysselsetting i regionen, og når det gjelder rollen som motor for nasjonal utvikling. På viktige områder er det bare i denne regionen vi finner spisskompetanse knyttet til forskning og innovasjon og til spesialisert tjenesteyting. Denne regionen har også en bredde i arbeidsmarkedet og dermed kompetanse i arbeidsstyrken med mulighet for omstilling som er helt unik i norsk sammenheng. I denne regionen finner vi også rikelig tilgang på kapital til spennende prosjekter. Dette er noe vi i større grad må kunne utnytte positivt. Samtidig er vi nødt til å unngå at konsentrasjonen til hovedstadsområdet blir for stor. Også denne regionen har nytte av at andre deler av landet har vekst i næringsliv og i bosetting. Utflytting av

statlige virksomheter kan være ett bidrag til å styrke arbeidsmarkedet i andre byområder som har vekstpotensialer på de aktuelle områdene.

Stortinget har nå anledning til å drøfte Regjeringens helhetlige politikk overfor storbyene, i forbindelse med behandlingen av storbymeldingen. I denne meldingen har Regjeringen lagt frem forslag om bl.a. bedre koordinering av statlig politikk overfor storbyene, å gi storbyene økt handlingsrom til å utnytte sine muligheter, å overføre mer makt og myndighet til storbyene, og å utrede endringer i inntektssystemet som bl.a. tar hensyn til byenes spesielle utfordringer. Også dette siste spørsmålet ligger nå til konkret avgjørelse i Stortinget. Jeg håper representanten Høglund vil bidra til at det blir et positivt utfall for bl.a. hovedstaden og hovedstadsområdet, og at man ikke her nok en gang velger å kapitulere og si at man ikke skal ta hensyn til storbyinteressene.

Morten Høglund (FrP): Jeg takker statsråden for svaret. Den siste oppfordringen ønsker denne representanten å ta med seg i aller høyeste grad.

Jeg vil kommentere litt av tallene. Det er riktig at arbeidsledigheten i Akershus i landsmålestokk ikke er veldig høy, men den øker raskest, og det er bekymringsfullt. Det er en stor bredde og kompetanse i næringslivet og hos arbeidstakerne i vår region. Spørsmålet er jo om dette er der fortsatt på tross av snarere enn på grunn av Regjeringens politikk. Jeg er klar over at mange av de problemstillinger som trekkes opp i spørsmålet, ikke er innenfor statsrådets arbeidsfelt, men fra regionalministeren ønsker jeg å få bekreftet at det er et mål for Regjeringen å ha en blomstrende hovedstadsregion, som jeg tror er viktig for hele landet. Det handler ikke bare om befolkningen og næringslivet i denne delen, men det handler om – som jeg skriver i spørsmålet – å være en motor for resten av Norge. Og kan hun bekrefte at det som enkelte andre synes å ønske, nemlig å strupe Oslo og Akershus til fordel for distriktene og tro at det er god distriktspolitikk, ikke er Regjeringens politikk?

Statsråd Erna Solberg: Jeg er enig i at både hovedstaden og de andre større byene faktisk er en viktig motor i forhold til den regionale utviklingen og utviklingen i landet generelt sett. Det er slik at vi har sterke kompetansetilgjenger som har betydning for landets utvikling også utenfor Oslo-området. Vi har byer med kompetanse, ikke minst på forskning og arbeidsmarkedssiden, som er internasjonalt anerkjent, og som bidrar til at viktige eksportnæringer i Norge også har et utviklingspotensial for fremtiden.

Et av hovedpoengene i vår storbymelding har nettopp vært å sette søkelyset på den sammenhengen mellom at byene får en utvikling som er god, både når det gjelder å løse trafikale problemer og å løse sosiale problemer, og bruke det som også faktisk kan bli et fortrinn, og som er et fortrinn i veldig mange andre land, den etniske sammensetningen som en motor for større grad av innovasjon, som kan være et særtrekk også for hovedstaden Oslo – alt dette sett i sammenheng med å få vekstgraden i

Norge opp totalt sett. Men det er én viktig rolle som man må ha som basis for statlig myndighet uansett, og det er at vi må holde rammebetingelsene i orden for dem som skal være hovedaktørene. Det gjelder næringslivet, det gjelder kronekursen, det gjelder renten og det gjelder veksten i offentlig sektor, som må tilpasses konkurranseutsatt næringsliv.

Morten Høglund (FrP): Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Noe av rammebetingelsene er også den infrastruktur og de forhold som bedriftene og befolkningen i regionen opplever. Hvis veinettet og kollektivtransporten er av en slik karakter at de ikke klarer å håndtere det presset som er der, risikerer vi at arbeidsplasser nærmest blir tvunget til å flytte ut. Da er det ikke nødvendigvis Distrikts-Norge man flytter til, men kanskje heller andre land og steder. Konkurransen i Europa går jo i dag like mye mellom regioner. F.eks. i Øresund-regionen, i Dublin, i Tyskland og andre steder vet vi at man er særdeles aktiv. Det handler om total tilrettelegging. Den økonomiske politikken er én faktor, men de øvrige områdene er også viktige. Dette henger sammen. Det å stimulere til god infrastruktur er ikke nødvendigvis dårlig økonomi.

Statsråd Erna Solberg: Jeg er enig i at å stimulere til god infrastruktur er viktig for at Oslo-regionen skal fungere, men ikke minst er det et faktum at mye av konkurranseutsatt næringsliv i distriktene faktisk også transporter sine varer gjennom regionen. Jeg tror det er viktig å ha syn for store transportprosjekter som foregår i Oslo. Et av de viktige spørsmålene er om man kan avlaste sentrum av Oslo ved f.eks. å ha andre havnemuligheter. Fjordbyen er en interessant og spennende visjon for innbyggerne i Oslo, men det er også et interessant spørsmål i en infrastrukturensammenheng om all belastningen av trafikk skal gå gjennom kjerneområdene i Oslo.

Jeg mener at vi stiller opp for Oslo og Akershus bl.a. gjennom Oslopakke 2. Vi stiller opp i forhold til infrastrukturmidler ellers, og vi kommer tilbake igjen til alle disse spørsmålene når vi skal behandle Nasjonal transportplan. Jeg er helt enig i at det er viktig å ha syn for at man må løse de trafikale problemene i Oslo også av hensyn til både næringsliv og distrikter ellers i landet. Jeg synes det er en feil holdning når politikere velger å se på dette som to motsetningsforhold. I vårt land er vi svært avhengige av at også hovedstaden fungerer.

S p ø r s m å l 1 9

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg har følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Mange forskarar meiner at magnetisk aktivitet på sola påverkar jordas klima, til dømes ved å påverka skydanninga. Ein ny forskingsstudie gjev ei meir presis utrekning av solflekkehistoria. Solforskar Pål Brekke meiner fleire puslespelbitar fell på plass og syner at teorien om kosmisk stråling og skyer har noko for seg.

I kva grad har Regjeringa lagt vekt på forskarmiljøa utanfor FNs klimapanel i Regjeringas arbeid med klimaproblematikken?»

Statsråd Børge Brende: Regjeringen legger fortløpende all relevant forskningsbasert kunnskap til grunn for sine vurderinger av klimaproblemstillingen og i utforming av sin klimapolitikk. Det gjelder også kunnskap om solens innvirkning på den globale oppvarmingen.

Samtidig er klimaspørsmålet komplisert, og forskningen har langt igjen før den med stor sikkerhet kan fastslå hvordan klimaet kan komme til å utvikle seg i fremtiden. I en slik situasjon er det naturlig, og også nødvendig, at forskere vektlegger og tolker observasjoner og data forskjellig, og at de presenterer ulike teorier om klimaspørsmålet.

FNs klimapanel ble opprettet for at forskningen gjennom sammenstilling av eksisterende kunnskap skulle komme frem til en felles forståelse av hva man vet, hva man ikke vet, og ikke minst hva som er usikkert i klimaspørsmålet. Dette skulle gjøre det enklere for politikere og allmennheten å gjøre seg opp en oppfatning av klimaspørsmålet, og unngå at utspill fra enkeltstående forskere blir tillagt for stor vekt.

FNs klimapanel sammenstiller all relevant kunnskap som er frembrakt av flere tusen forskere verden over, som arbeider med klimaspørsmål ut fra ulike teorier. Det er ikke slik at klimapanelet har unnlatt å vurdere solen som mulig årsak til klimaendringene. Tvert imot er økt stråling fra solen som følge av økning i solflekker lagt inn i klimapanelets modeller, og er ansett å kunne forklare noe av den globale oppvarmingen. Samtidig har klimapanelet i 2001 konkludert med at det foreligger nye og sterke bevis for at det meste av den globale oppvarmingen de siste 50 årene skyldes menneskelig påvirkning.

Representanten viser til hypotesen om at variasjoner i solmagnetismen også kan ha betydning for jordens klima ved indirekte å påvirke dannelsen av lave skyer. Hypotesen ble vurdert av klimapanelet i dets rapport i 2001, men fordi den på ingen måte er bekreftet, kunne den ikke tillegges særlig vekt.

Klimapanelet sier imidlertid at det mangler mye kunnskap på dette området, og at det er behov for mer forskning. Temaet vil være sentralt når FNs klimapanel legger frem sin fjerde rapport i 2007.

Vi vet at både solen og drivhuseffekten er svært viktige for jordens klima. Fra oppslag i mediene får man lett inntrykk av at sol står mot drivhus, og at det er et spørsmål om enten – eller. Debatten blant forskere er atskillig mer nyansert. Det er knapt noen som avviser verken endringer i solaktivitet eller forsterket drivhuseffekt som årsaksforklaringer til den globale oppvarmingen vi har sett i løpet av de siste 100 årene, men det er uenighet om den relative betydningen av disse to faktorene.

Selv om solen skulle vise seg å ha større betydning enn det som er kjent nå, betyr ikke dette at den økte drivhuseffekten som skyldes våre utslipp, blir mindre alvorlig. I verste fall kan en naturlig oppvarming skapt av so-

len komme i tillegg til en menneskeskapt oppvarming. Da kan vi få virkelig store problemer, og siden det i dag ligger utenfor menneskelig evne å redusere oppvarmingseffekten fra solen, gir det oss ytterligere grunn til å arbeide hardt for å redusere de utslippene av klimagasser som vi har en mulighet til å påvirke, nemlig de menneskeskapte klimaendringene.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg må bare få minne om at 96–97 pst. av de totale globale CO₂-utslippene kommer fra naturen selv.

Arbeiderpartiet har til stadighet tatt til orde for at Norge skal bygge gasskraftverk innenfor rammen av våre klimaforpliktelser. Hvor mange gasskraftverk kan det bygges i Norge slik situasjonen er nå og de neste årene, uten at det skal skje utenfor rammen av våre klimaforpliktelser? Jeg snakker da om gasskraftverk med dagens teknologi.

Statsråd Børge Brende: Solproblemstillingen ble da brakt raskt ned på landjorden gjennom dette tillegsspørsmålet. Det er nok, for å si det mildt, noe i utkanten av det som var hovedspørsmålet. Tillegsspørsmålene skal jo være en oppfølging av hovedspørsmålet.

Først til representantens understreking av hvor mye av klimagassene som skyldes naturlige utslipp. Det er helt riktig at det meste av klimagassutslippene er naturlige utslipp, som vi ikke har noen påvirkning i forhold til. Det er ingen klimaforskere som har hevdet noe annet heller. Men det som har økt, er de menneskeskapte klimagassutslippene, spesielt fra fossile brensler. Og det er disse tilleggene som bidrar til at jorden er i ferd med å bli varmere, med den dramatikken vi har sett de siste årene, og som er en indikasjon på hva det vil bli mer av i forhold til tøffere vær. Så det er disse tilleggene av klimagasser som vi må prøve å gjøre noe med, hvis vi skal unngå de dramatiske klimaendringene.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg takker statsråden for svaret. Oppfølgingsspørsmålet er jo en konsekvens av den klimapolitikken Regjeringen fører, og jeg registrerer da at statsråden ikke er i stand til å svare for konsekvensene av den klimapolitikken statsråden og Regjeringen fører. Det får jeg bare ta til etterretning.

Kostnadseffektivitet er et sentralt hensyn i klimapolitikken, som i miljøpolitikken for øvrig. Det er viktig å velge løsninger som gir størst miljøgevinst i forhold til kostnadene. Hvordan samsvarer det med å haste seg til tiltak for CO₂-reduksjon, dersom det faktisk viser seg at den norske klimapolitikken overfokuserer på utslipp av såkalte menneskeskapte klimagasser, og underfokuserer på solaktivitet og andre årsaker som ligger langt utenfor kontrollen til politikerne? Hvorfor benytter ikke statsråden og Regjeringen seg av føre var-prinsippet, også når det gjelder økonomien?

Presidenten: Presidenten vil minne om at tillegsspørsmålene skal ha tilknytning til det hovedspørsmålet som er stilt. Ønsker statsråden å svare?

Statsråd Børge Brende: Ja, jeg har ikke vanligvis den erfaring at spørsmålene fra denne representanten ikke forholder seg til det opprinnelige spørsmålet.

Det som representanten ikke kan konstatere, er at jeg ikke er villig til å besvare spørsmålet. Det han kan konstatere, er at jeg har ett minutt til å svare, og da forholdt jeg meg til den første delen av spørsmålet.

Når det gjelder den andre delen av spørsmålet, altså oppfølgingsspørsmålet, som ikke hadde veldig mye med det opprinnelige spørsmålet å gjøre, er det slik at eventuelle konvensjonelle gasskraftverk i Norge eller gasskraftverk med CO₂-håndtering vil være en del av det norske klimagassregnskapet. Og da har vi en forpliktelse i forhold til Kyotoprotokollen, som vi vil forholde oss til. Men det vi ikke greier å gjøre hjemme av reduksjoner, vil vi bruke Kyoto-mekanismene i forhold til, og det er den mest kostnadseffektive måten å håndtere dette på.

Så er det jo riktig som også representanten har understreket i alle fall ved tidligere anledninger, at det kan være en fordel å erstatte kull med renere norsk naturgass. Det er vi ikke uenig i. Men det vi er uenige om, er om vi skal bruke føre var-prinsippet i forhold til de dramatiske klimaendringene som trolig vil skje de nærmeste årene. Et godt konservativt prinsipp er da å unngå det gjennom å gjøre det som vi mener er nødvendig for å begrense de negative virkningene.

Presidenten: Sak nr. 1 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 13.15.
